

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 239

ISSN 1849-7837 // Zagreb, studeni 2016. // Godina XXII.

U OVOM BROJU:

KAD BANKE DIKTIRAJU DRŽAVNE
POLITIKE, ISTINA ŠUTI

KAMPANJA - KAKO SPASITI
STARIJE OD OTIMANJA IMOVINE

Vodič HZZO-a

info.HZMO

UVODNA RIJEČ

Superhik došao u Hrvatsku, uzima siromašnima, bogatima daje!

Piše: Jasna A. Petrović

Zdravko Marić nije posve siguran je li novi nadimak koji je dobio rezultat pošalice ili pogrde, no autorstvo njegove porezne reforme može se doista pripisati stripovskom junaku Superhiku, koji uzima siromašnima, da bi dao bogatima. Njegovo obrazloženje zašto siromašni ostaju siromašni, a bogate će država nagraditi većim plaćama, kaže da je jednostavno, jer danas u sustavu poreza na dohodak, u kojem je više od dva i pol milijuna građana, 915 tisuća ne plaća porez na dohodak, pa se njima ništa ne mijenja. Osoba koja sada plaća 200, 300 kuna, mi nju ne možemo osloboditi za više od tog iznosa. Osoba koja ima visoku plaću, bit će „rasterećena”. Možda to tako može kod poreza na dohodak i plaća.

No, može li tako i kod umirovljenika? Kad bi se dosljedno primijenila nova porezna stopa za umirovljenike od 24 posto, siromašniji bi postali još siromašniji, a da su hrvatski umirovljenici siromašni, to znaju i europske statistike koje našem Superhiku na gostovanju u Hrvatskoj nisu zanimljive. Svaka treća starija osoba je siromašna, četvrti smo na EU ljestvici siromašnih starica i staraca, a relativna mirovina u domovini je niža od relativne mirovine u svim drugim državama nastalima na tlu bivše unitarne države. Tako je kod nas 2015. prosječna mirovina iznosila 38 posto prosječne plaće, a u BiH 44 posto, Srbiji 47 posto, Crnoj Gori 57 pos-

to, Sloveniji 58 posto i Makedoniji 60 posto. K tome su u tim zemljama cijene u odnosu na europske puno niže, dok su u Hrvatskoj čak i cijene „europeizirane”.

I što je Superhik smučkao u svojoj litri kiseliša za umirovljenike? Kad je vidio da bi bio razapet od strane raspamećenih i gladnih umirovljenika ukoliko im opali unificirani porez od 24 posto (nakon što je ukinuo onaj od 12 posto), iz rukava je izvukao magičnu odluku o umanjivanju tog poreza za 50 posto. Nije šija, nego vrat. Ostaje, dakle, isti niži porez za umirovljenike, ali zašto baš 50 posto, to nitko ne bi mogao razložno argumentirati, pa ni Superhik nakon dvije litre kiseliša koji mu pojačava moć.

No, kad primijenimo tu njegovu matematiku, ispada da umirovljenici s mirovinama do 6.000 kuna dobiju iste mirovine kao i do sada, ali zato onoj manjini umirovljeničkih bogataša progresivno povećava mirovinu, tako da npr. onaj s 8.000 kuna dobije povećanje od 260 kuna, s 9.000 kuna dodatnih 390, a sa 12.000 kuna čak 780. Neke ugledne udovice s po 20.000 mirovine tako bi dobile za 2.870 kuna povećane mirovine, neka im se nađe.

Jer, poskupljuju kruh i mlijeko, ide gore cijena lijekova, a sve to zapravo znači da će mirovine siromašnih realno padati, pošto bi najmanje 75 kuna mje-

se čno
trošili vi-
še zbog samo
ova tri poskuplje-

nja. Pravedan model? Siromašnim tako na Superhik uzima, a bogatima daje, kako ne bi osjetili udar poskupljenja. No, urna i lijes pojeftinjuju, pa je poruka ovog ministra financija jasna - poželjno je smanjiti broj živih umirovljenika, a njihovim potomcima olakšati ukup.

Da je upotrijebio malo više srca, empatije i razuma, ovaj ministar bi za umirovljenike ponudio do 3.800 kuna neoporezivog dijela ili čak do visine prosječne plaće u prethodnoj godini od 5.711 kuna - 60 posto umanjivanja od pune stope poreza od 24 posto. To jest, kako je udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći iznosio samo 38 posto (sada oko 39 posto), bilo bi logično zaokružiti porez za umirovljenike na 40 posto. Tako bi prosjek ostao približan postojećem, ali bi nepravda bila izbjegnuta.

Ova je Vlada izabrala svoju stranu. Stranu Superhika, što je pošalice samo u kontekstu obrane zdravog razuma, a pogrda iz rakursa 500.000 siromašnih umirovljenika, sakupljača plastičnih boca, kopača smeća i korisnika javnih kuhinja. Zaustavite vlak koji je sišao s tračnica!

U reformi zaboravili umirovljenike!

Dvije najveće hrvatske umirovljeničke udruge, Matica umirovljenika Hrvatske i Sindikat umirovljenika Hrvatske, koje zajedno zastupaju oko 300.000 umirovljenika, uputile su 27. listopada ove godine javnu inicijativu predsjedniku Vlade RH Andreju Plenkoviću u kojem navode kako su zainteresirane za najavljene „hitne sveobuhvatne porezne reforme koje će obuhvatiti najmanje 16 zakona“, osobito stoga što ni u jednom javnom nastupu nisu spomenute starije osobe, iako čine 24 posto stanovništva (stariji od 60 godina), niti su njihovi predstavnici pozvani na dijalog. Kako će se na osnovu ovih izmjena krojiti proračun koji će odrediti cijeli mandat nove Vlade, MUH i SUH su izrazili zabrinutost da će se starije osobe, one koje su ih izabrale, preskočiti u reformama.

Stoga su se umirovljenici obratili Plenkoviću, sa sljedećim inicijativama:

PRVO, planirate povećati neoporezivi dio plaće s 2.600 kuna bruto na 3.800 kuna bruto. Podsjećamo da se svih ovih godina **proporcionalno povećavao i neoporezivi dio mirovine**, koji sada iznosi 3.800 kuna. To znači da očekujemo povećanje od 44 posto (na 5.500 kuna) te podsjećamo kako bi izostanak povećanja neoporezivog dijela mirovine prouzročio ozbiljne posljedice, iako su mirovine toliko niske da bi se ovom mjerom dotaklo tek manji dio umirovljenika.

Upozoravamo da su hrvatski umirovljenici i starije osobe među četiri najsiromašnijih u Europskoj uniji i da ih oko 60 posto ima mirovine niže od 2.000 kuna. A šokantno je to što **Hrvatska ima najnižu relativnu mirovinu (udjel prosječne neto mirovine u prosječnoj neto plaći) od svih zemalja nastalih na prostoru bivše Jugoslavije** - 38,22 posto za 2015. godinu (BIH 44%, Srbija 47%, Crna Gora 57%, Slovenija 58% i Makedonija 60%).

Poštovani Premijeru i Ministre, bilo kakvo daljnje smanjivanje udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći uzrokovalo bi poremećaje u relativnoj vrijednosti mirovine i predstavljalo eklatantno nepoštovanje Konvencije br. 102 Međunarodne organizacije rada, čija je RH potpisnica.

DRUGO, tražimo da se **ukine dodatni zdravstveni doprinos (od 1 i 3 posto)**, jer velika većina europskih zemalja nema zdravstveni doprinos iz mirovina, a u nekoliko zemalja u kojima postoji, poglavito se odnosi na dugoročno liječenje, i na razini je simboličnog. Do konačne realizacije obračun tog

doprinosa za one koji plaćaju 3 posto, treba se vršiti **samo na dio mirovine koji je iznad iznosa prosječne plaće** u prethodnoj godini (trenutno 5.693,00 kn), a ne na cijelu mirovinu.

Ojačati prvi mirovinski stup

TREĆE, predlažemo da se vrati **stopu od 20 posto za prvi mirovinski stup**, jer je njezino smanjivanje na 15 posto 2002. godine proizvelo velike gubitke u mirovinskom proračunu (te generiralo prekomjerni deficit), a da se **stopu doprinosa u drugi stup učini izbornom i dobrovoljnom**, kao u većini europskih zemalja koje drugi stup uopće imaju. U protivnom će država i dalje morati posuđivati uz visoke kamate nedostajući novac od onih istih kojima ga je povjerila na upravljanje - bankarskih mirovinskih fondova.

ČETVRTO, neophodno je uvesti **ravnopravno plaćanje mirovinskih i zdravstvenih doprinosa od strane poslodavaca i zaposlenih**, jer sada ukupan iznos mirovinskih doprinosa ide samo na račun zaposlenog, a zdravstvenog doprinosa na račun poslodavca, što je suprotno međunarodnoj konvenciji 102, koja predviđa najmanje ravnopravan odnos.

PETO, jednako tako izražavamo nadu da će se ograničiti (*postocima, automatskim prijelazom u rad na određeno itd.*) **prekomjerni udjel novozaposlenih na određeno vrijeme** (95 posto), što bitno narušava sigurnost radnih mjesta i stabilnost mirovinskog sustava, te neplaćanje doprinosa doista sankcionirati.

ŠESTO, držimo da je umjesto postojećeg instituta najniže mirovine potrebno **vesti minimalnu mirovinu, i to u visini 50 posto od minimalne (bruto) plaće** u prethodnoj godini, jer je to jedino jamstvo da će se zaustaviti potonuće u bijedu najsiromašnijih umirovljenika koji su svoje mirovine stekli radom.

SEDMO, iako je to predizborno obećanje, podsjećamo kako je potrebno **odmah uvesti državnu naknadu za starije osobe koje nisu ostvarile pravo na mirovinu**, no ona ne može biti veća od minimalne mirovine onih koji su svoje mirovine stekli radom i ispunjavanjem zakonskih uvjeta. Ako su točni podaci EU-SILC-a, samo 64 posto stanovnika Hrvatske starijih od 65 godina prima mirovinu, čime smo na EU dnu, te nas čak i Svjetska banka potiče na uvođenje ove naknade.

Porez na nekretnine - opasna mjera!

OSMO, potrebno je uvesti **novi model obiteljske mirovine**, sukladan europskoj praksi, tako da se preživjelom partneru na njegovu/njezinu mirovinu dodaje 30, 40 ili 50 posto mirovine preminulog partnera, ovisno o socijalnim kriterijima. Taj je model osobito bitan zbog rodne neravnopravnosti u mirovinama, jer većina udovica, koje dulje žive, po smrti partnera ubrzo potonu u siromaštvo.

DEVETO, u svjetlu inicijative da se omogućiti rad svim umirovljenicima koji to mogu i žele, a koji je postojećim modelom ograničen i diskriminirajući za prijevremene umirovljenike, potrebno je **vesti i druge fleksibilne oblike rada i radnog odnosa** s punim i skraćenim radnim vremenom, privremene i povremene, ali samo uz plaćanje poreza i prireza; a pri tom se trebaju **zadržati postojeći rad putem ugovora o djelu i autorskih ugovora za umirovljenike, s plaćanjem poreza od 25 posto i pripadajućeg prireza**.

DESETO, kako je rast siromaštva starijih neophodno zaustaviti, kao i realni pad mirovina, predlažemo da se kao prvi korak učini **korekcija u modelu usklađivanja mirovina** i to tako da se postojeći varijabilni model ostvaruje u korist **stopostotnog iznosa rasta povoljnijeg indeksa (plaća ili cijena)**.

SUH i MUH su također upozorili kako uvođenje bilo kojeg oblika poreza na nekretnine drže opasnim u vrijeme kad je većina „malih vlasnika“ starije dobi te su svoje nekretnine stekli otkupom stanarskih prava, nasljeđivanjem i na druge načine, pa bi terećenjem porezom mogli biti izloženi gubitku jedinog doma. U dopisu se podsjeća i kako su u veljači predali nadležnom ministarstvu 26.000 potpisa.

Umirovljenici naglašavaju kako su suglasni da je potrebno razvijati gospodarstvo i otvarati radna mjesta, ali je jednako potrebno očuvati socijalnu državu, a posebno spasiti od gladi i poniženja najranjiviju skupinu - starije osobe, majke i očeve, djedove i bake.

Ova inicijativa je proslijeđena i ministrima financija dr. sc. Zdravku Mariću, ministru rada i mirovinskog sustava dr. sc. Tomislavu Čoriću i ministrici za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku Nadi Murganić. SUH i MUH su izrazili uvjerenje kako će se u najkraćem roku pristupiti potpisivanju sporazuma o osnutku novog Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe.

Kad banke diktiraju državne politike, istina šuti

Znak autentične znanstvene autonomije iskazao je izvanredni profesor Studijskog centra socijalnog rada na Pravnom fakultetu u Zagrebu **prof. dr. sc. Zoran Šućur**, kad je 21. listopada 2016., kao glavni i odgovorni urednik Revije za socijalnu politiku, organizirao okrugli stol na temu „Hrvatski mirovinski sustav i održivost drugog stupa”. Istina, već u samom pozivu je osjetio potrebu objasniti kako to čini „jer je to časopis koji se do sada bavio temom mirovinskog sustava kroz objavu radova i organiziranje znanstvenih skupova”. Ništa neobično, kad se zna u kojoj mjeri se bankarska industrija obušava na svakoga tko se usudi kritički spomenuti drugi mirovinski stup ili govoriti o činjenici da je većina postkomunističkih zemalja (kojima je taj model drugog mirovinskog stupa i namijenjen te nije značajkom zapadnoeuropskih zemalja).

Među dvadesetak sudionika različitih opredjeljenja i svjetonazora vezano za naslovnu temu, za govornicom se izredao recentni niz izlagatelja, za početak s **doc. dr. sc. Ivanom Vukorepa** s domicilnog Pravnog fakulteta, koja je problematizirala prednosti i nedostatke II. mirovinskog stupa, naglasivši kako drugi stup nije alternativa prvome, već samo dopunski instrument. Ipak, neskriveno je deklarirala svoju opredijeljenost za očuvanje i razvijanje drugog mirovinskog stupa, naglašavajući kako više od 50 posto mirovinskog proračuna ne pokrivaju doprinosi. Nije, međutim, spomenula kako je od 1990. godine mirovinski doprinos za prvi (državni) mirovinski stup bitno smanjen zbog oduzimanja njegove četvrtine za drugi stup, koji još deset godina neće isplaćivati mirovine.

Vukorepa je procijenila kako bi ukidanje tog stupa kratkoročno donijelo smanjenje javnog duga, ali bi dugoročno dovelo do „destrukcije sustavne reforme, nepovjerenja građana, nacionalizacije privatnog vlasništva i povećanja implicitnog duga”. Njezina jednostranost u prikazu posljedica dovodi do dvojbe da nije riječ o neupućenosti, već o nakani i svrstavanju. Glasno joj je u više navrata sekundirao **prof. dr. sc. Željko Potočnjak**, jedan od „autora” hrvatske varijante drugog mirovinskog stupa.

Sustav jede sam sebe

Međutim, **prof. dr. sc. Ljubo Jurčić** s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu je raskrinkao

„Drugi mirovinski stup je rak koji je narastao do gigantskih razmjera”, to je bezdana vreća, zlatna koka bankara, a sve je to smanjilo investiranje u zdravstvo, obrazovanje, infrastrukturu!

„političku ekonomiju drugog mirovinskog stupa”, ostavši pri svojem više puta deklariranom stajalištu kako postojeći model mirovinskog stupa greška koju bi bilo ljudski priznati i ispraviti. Naime ekonomsko stanje ukazuje da je sustav neodrživ. Ekonomski odnosi su narušeni i s niskim BDP po stanovniku ne omogućuje se funkcioniranje sustava, pa sustav jede sam sebe. U zemlji koja nije imala tržište kapitala i još je pod teretom rata, bilo je apsolutno nelogično od 20 posto mirovinskog doprinosa oduzeti 5 posto i dati ih mirovinskim fondovima pri bankama, od kojih onda vlada posuđuje taj isti novac uz visoke kamate od 5-6 posto, te ga vraća u prvi mirovinski stup kako bi mogla isplatiti mirovine.

Jurčić je ponovio poznatu činjenicu kako je 70 posto hrvatskog BDP-a u mirovinskim fondovima, te ustvrdio da je to udar na financije, jer bez drugog mirovinskog stupa ne bismo imali prekomjerni deficit. Zbog ozbiljnih ekonomskih i socijalnih posljedica, Jurčić drži da je potrebno prijeći na dobrovoljni stup.

Uzrujani prof. Potočnjak je i ovdje glasno dobacivao opaske, te i dugo obrazlagao pitanje koliko je sustav socijalnih davanja - prepreka razvoju Hrvatske? Neobično pitanje za stručnjaka radnog prava koji je doktorirao na štrajkovima i kojemu „socijalna davanja” ne bi trebala predstavljati dvojbenu segment.

Možda je najviše iznenadio viši savjetnik Svjetske banke za mirovinske sustave **Zoran Anušić**, koji je svoj posao zaradio povijesnim istupom na skupu ekonomista u Opatiji 1995. godine, tada kao mladi ekonomist sa zagrebačkog Ekonomskog instituta, zagovarajući privatizaciju mirovinskog sustava.

Na ovom Okruglom stolu je najavio temu „Hrvatski mirovinski sustav i održivost drugog stupa u međunarodnom kontekstu”, da bi nečitljivom prezentacijom podcijenio malobrojni skup navođenjem nepotpunih podataka ili pak izbjegavajući činjenice. Iako je dijelom naveo stvarnu situaciju glede oduzimanja većine zemalja od obvezatnog drugog mirovinskog stupa, on je selektivno previdio spomenuti neke od njih, a dodajući kao

„protivnike drugog stupa” Rusiju, Argentinu i Gruziju.

Teško je i mogao prešutjeti da je Mađarska ukinula drugi mirovinski stup, te da su baltičke zemlje značajno zamrznule doprinose. No, ne navodi kako su od obvezatnog mirovinskog stupa odustale Poljska i Slovačka, da su ga odbile i prihvatile samo dobrovoljni model Češka i Slovenija. Prešućuje Rumunjsku koja je također bitno smanjila doprinose u drugi stup 2009. ili Bugarsku koja namjerava taj stup pretvoriti u dobrovoljni. Tako Hrvatska ostaje vrlo osamljena u medijski kontroliranoj priči.

Uglavnom, nije neobično da je Anušić tvrdio inzistirao kako bi „rezonski trebalo povećati doprinos u II. stup, smanjiti udio u javnom dugu, smanjiti naknade, te nastaviti reformu I. stupa (mirovinski dodatak od 27 posto dati i onima koji štede u drugom stupu, jače penalizirati prijevremene mirovine, obračunati staž samo za uplaćene doprinose, smanjiti najnižu mirovinu, usklađivati mirovinu sa cijenama, a ne plaćama”.

Financijske institucije ne priznaju državu

Saborski zastupnik i redoviti profesor Ekonomskog fakulteta u Zagrebu **prof. dr. sc. Ivan Lovrinović**, poznati borac za otkrivanje „zabluda o II. mirovinskom stupu”, upozorio je kako financijska tržišta nisu i ne smiju biti nadređena realnoj ekonomiji, no ona to mogu i danas jesu, osobito u Hrvatskoj. Lovrinović je podsjetio kako je riječ o modelu nametnutom od čileanskog diktatora Pinocheta, koji je Svjetska banka hvalila i proširila na 30-tak zemalja u svijetu, da bi danas ta ista banka govorila kako će doživjeti kolaps! Zablude o drugom stupu su sljedeće: povećat će mirovine u budućnosti; riječ je o štednji; naši obvezni mirovinski fondovi (OMF) ostvaruju najviše prinose u EE; razvija se tržište kapitala; troškovi upravljanja OMF-ova su prihvatljivi; treba povećati postotak uplata u II. mirovinski stup; potaknut će se investicije i povećat će se rejting zemlje.

Istina je, tvrdi Lovrinović, ta da je imovina OMF-ova 31.8.2016. iznosila oko 79,3 mlrd. kuna, a da se oko 71 posto ukupne imovine OMF odnosi na državne obveznice (56,4 ml-

rd. kuna), te da s ovakvim modelom svaki mjesec za isplatu mirovina nedostaje oko 40 posto. No, on je suprotstavio tome činjenicu kako je deficit proračuna u 2015. iznosio 6 milijardi kuna, pa bi preusmjeravanjem sredstava koja se izdvajaju u drugi mirovinski stup od banaka u proračun, odmah doveo do toga da bi bio bez deficita. Smanjenje deficita i javnog duga prema BDP-u utjecalo bi na smanjenje premije rizika na hrvatske državne obveznice, čime bi Hrvatskoj porastao ugled. Stoga se on zalaže za ukidanje postojećeg stupa i uvođenje dobrovoljnog, jer ovako to služi prije svega za apetite banakarima, što dokazuje činjenica da smo samo u dvije godine 800 milijuna kuna platili mirovinskim fondovima za upravljanje, pa su najveći protivnici promjena II. mirovinskog stupa fond menadžeri jer samo oni sigurno i najviše zarađuju, dok su buduće mirovine izložene riziku. Tako dugom financiramo dug, a financijske institucije dominiraju i imaju toliku snagu da ne priznaju državu.

Posebno je zanimljiva njegova teza kako se u Hrvatskoj dvostruko prodaju bivša društvena poduzeća (npr. Končar, Petrokemija...), jer su prvi put te firme otplatili radnici kroz kredite, a sada ih ponovno plaćaju kao sadašnji i budući umirovljenici, jer njihove dionice kupuju mirovinski fondovi.

Prof. dr. sc. Drago Jakovčević s Ekonomskog fakulteta vrlo je zorno raskrinkao zablude o II. mirovinskom stupu kao štednji stanovništva, jer štednja je odgađanje potrošnje dobara ili novca sa ciljem povećanja vrijednosti uloženoga, a ovdje je riječ o prisilnoj kolektivnoj štednji koja se nikada ne može povući jer se pretvara u novac tek prestankom radnog vijeka. Ukazao je i na velike rizike takve prisilne štednje, jer obično u ciklusima od desetak godina dolazi do potresa. No, o takvim potonućima nema ni riječi u medijima, pa se tako prešutjela i situacija u Čileu gdje su mirovinski fondovi propali i izvukli narod na ulice.

Jakovčević je ocijenio kako Hrvatska nije ispunila preduvjete za uvođenje drugog mirovinskog stupa, a to su suficit državnog proračuna veći od 5 mlrd. kuna godišnje; stope rasta više od kamatnih stopa održavanja javnog duga; veći relativni rast zaposlenosti od umirovljenja; dugoročna globalna financijska stabilnost bez kriza i, što je najvažnije, čvrsti nadzor nad špekulacijama banaka. Ničega od toga nije bilo kad je uveden, niti su se ti uvjeti stekli.

Pretjerana solidarnost?

Dr. sc. Predrag Bejaković iz Instituta za javne financije poznat je kao zagovaratelj drugog mirovinskog stupa, pa je njegova tema već u naslovu transparentna - „Uzroci poteškoća u mirovinskom sustavu i razlozi zašto treba očuvati kapitalizirano mirovinsko

osiguranje”. No, razvučena abeceda svrhe i naravi mirovinskih sustava bila je samo uvod, u kojem je smatrao važnim navesti i kako žene žive dulje od muškaraca, menadžeri žive dulje od radnika, bolje obrazovani i bolje plaćeni ljudi žive duže od slabije obrazovanih i manje plaćenih.

No, suština je u razlozima za uvođenje drugog mirovinskog stupa, a to su prema Bejakoviću želja za diversifikacijom rizika, poticanje za duljim ostankom u svijetu rada i duljim plaćanjem doprinosa (odnosno smanjivanje izbjegavanja plaćanja), jer će ljudi raditi duže i u potpunosti plaćati mirovinske doprinose, samo ako mirovina izravno ovisi o uplaćenim doprinosima. Najposlije, uvjeren je kako su minimalne i obiteljske mirovine te slični solidarni oblici pretjerani, te da se ovim stupom treba ublažiti nepovoljne učinke pretjerane preraspodjele koja obilježava sustav međugeneracijske solidarnosti.

Bejaković je na kraju dopustio mogućnost da se drugi stup malo popravi, ali je strogo upozorio „radno sposobno stanovništvo” da mu mora biti jasno kako u većoj mjeri *sami moraju brinuti za vlastitu starost* te da kasnije ne mogu i ne smiju više nekog drugog optuživati što nisu dovoljno uštedjeli dok su radili, a one koje zagovaraju zamrzavanje ili transformaciju drugog mirovinskog stupa opomenuo je da bi onda „budući naraštaji u potpunosti snosili taj teret što smatra krajnje neodgovornim i neozbiljnim prema onima koji dolaze iza nas”. Milijuni *‘neodgovornih i neozbiljnih’* Poljaka, Čeha, Mađara, Slovačka, Slovenaca... bi mu oduševljeno zapljeskali.

Prof. dr. sc. Gojko Bežovan s Pravnog fakulteta je prezentirao „okvir za evaluaciju procesa privatizacije mirovinskog sustava u Hrvatskoj”, čime je vrlo jasno i bez zazora nazvao drugi stup pravim imenom - privatizacijom mirovinskog sustava. Citirao je zatim ekspertnu studiju Europske komisije još iz 2001. godine, koja govori o neodrživosti takvog tipa mirovinskih reformi jer se ne može pokriti tranzicijski trošak.

Privatizacija mirovina provedena je na trošak porasta javnog duga, a fondovi dominantno ulažu u državne obveznice, kako bi se financirao tranzicijski trošak. Najveći pobjednici su OMF koji su naplatili enormne administrativne naknade. Upozorio je kako financijske krize posebno pogađaju kapitalizirane mirovinske fondove i njihove ukupne akumulirane vrijednosti, te su stoga izloženi velikom riziku i nesigurnosti. Na kraju je citirao J. Rostowskog kako je „drugi mirovinski stup rak koji je narastao do gigant-skih razmjera”, bezdana vreća, zlatna koka bankara (FT, 2011.), a sve je to smanjilo investiranje u zdravstvo, obrazovanje, infrastrukturu.

Bežovan je upozorio kako se javno ne govori o slučajevima ulaganja u dionice u interesu banaka skrbnica koje vode OMF i koliki su gubitci. Zaključno je ocijenio kako je na djelu financijalizacija mirovinskog sustava, koja će urušiti mirovinski sustav i „pojesti” velik dio mirovina.

Država kao krava muzara

Dr. sc. Danijel Nestić s Ekonomskog instituta je sročio agitpropovsku prezentaciju pod naslovom „Može li drugi stup dovesti do većih mirovina u budućnosti?”. Ako bi netko pomislio da je pri tom mislio na racionalnije i jeftinije upravljanje od stranke mirovinskih fondova ili na promišljenije ulaganje, pogriješio je. Nestić je, u zajednici s hrvatskim „Chicago Boys-ima” zagovornik formule kako bi gubitke koje proizveo drugi mirovinski stup trebala kompenzirati država. Čarobna formula za to bi davanje tzv. dodatka na mirovinu od 27 posto, koji su kao kompenzaciju za dokidanje povoljnijih načina obračuna, dobili umirovljenici koji su uplaćivali doprinose samo u prvi mirovinski stup - 20 posto, dok tzv. dvostupaši na nju nemaju nikakvo pravo.

Dakle, taj državni mirovinski fond bi, iako oklaštren za sredstva prebačena u drugi mirovinski stup, trebao popraviti krvnu sliku „privatnih mirovina”. Tako bi onaj s mirovinom samo iz prvog stupa dobio mirovinu od 2.845 kuna, a onaj koji je uplaćivao u oba stupa samo 2.3341 kunu, jer su mu ostatak mirovine pojeli upravni i ini troškovi i promašaji mirovinskih fondova. Da bi to prikrili, domislili su se kako izmumi državu za punih 27 posto dodatka na mirovinu, jer bi onda „njihova” dvostupna mirovina iznosila 2.878 kuna. Više od prvog stupa, ali na račun njega?!

Da je Nestić, manipulativno objašnjavajući sve na primjeru jedne žene, skromno izračunao alekvotni dio tzv. dodatka, a ne cijeli iznos dodatka od 27 posto, to bi se još moglo razumjeti. Ovako, njegov prividno stručan-znanstveni pristup, zapravo je proziran pokušaj mučenja državne krave i isisavanja državnog novca, te pretvaranje mirovina iz prvog mirovinskog stupa u socijalnu pomoć, a tzv. mješovitih mirovina u win-win formulu.

Rasprava preko nišana

U nastavku Okruglog stola vođena je rasprava između izlagatelja, čvrsto pozicioniranih na posve suprotstavljenim stranama, s nepomirljivim stavovima i argumentima. Pri tom se strana zagovaratelja daljnje privatizacije mirovinskog sustava, osjećajući se doista svemoćnom, zadovoljila samo niza-njem agitpropovskih floskula, dok su zagovaratelji pretvaranja drugog stupa u dobrovoljni i spašavanja javnih financija pobrojali

na desetak analiza iz drugih zemalja koje su odustale od ovog modela obvezatne „štednje“, jer je preskup i štetan. Nepomirljivi Potočnjak se poslužio i srcepateljnim upozorenjima kako je „ovakav sustav budućnost naše djece i da se ne smije dogoditi da djedovi i očevi ugroze njihovu budućnost“. Tko misli drukčije od njega je u krivu, neprijatelj čak.

Ivo Marjanović je u ima Sindikata umirovljenika Hrvatske replicirao kako njegove/njihove usporedbe nisu korektne, osobito optužbe kako se nitko osim njih „drugostupaša“ ne brine za „našu djecu“, te upitao ne bi li se za djecu trebalo brinuti kroz zapošljavanje, radna mjesta na neodređeno vrijeme, kroz primjerene plaće dostatne za život, razvijene socijalne usluge. Bivši ministar rada i mirovinskog sustava **Davorko Vidović** iz SDP-a je na blagi način reterirao od svojih bivših krutih stavova kako je drugi stup gotovo savršen, pa sada dopušta kako bi ga se moglo popraviti, jer je vrijeme

učinilo svoje. Korekcije, a ne preoblikovanje, kaže Vidović.

Marjanović je nastavio postavljati pitanja skupu kolika će biti mirovina iz drugog stupa kad se to pravo ostvari, koliko su uplate doprinosa i buduća dobit sigurni i zajamčeni, tko jamči da tzv. privatni mirovinski fondovi neće otići u stečaj, kako to da u fondovima nema barem 92 mlrd. kuna, već samo 79 mlrd.?

Okrugli stol je otvorio prostor znanstvenog promišljanja, i nije se ograničio na dopuštene teme. Međutim, financijska industrija se već osigurala kroz blokadu medija, pa smo tako u *Večernjem listu* čitali neprofesionalnu prezentaciju u kojoj se bukvalno agitira za davanje 27 posto dodatka svim drugostupašima. Kako su rekli brojni izlagačeli, u Hrvatskoj je na vlasti financijska industrija, jača je od države i kontroli medije. Na štetu svih osim svoga vlastitoga džepa. Dokle?

(Jasna A. Petrović)

KAKO SPASITI STARIJE OD OTIMANJA IMOVINE

Preporuke za prevenciju zlouporabe!

Sindikatski umirovljenika Hrvatske od 2013. godine kontinuirano vodi kampanju protiv ekonomske zlouporabe starijih osoba, pomagajući stotinama osoba u spašavanju njihovog jedinog doma od grabežljivih članova obitelji ili pak djelatnika u području prava, socijale i zdravstva.

U okviru te kampanje tiskali smo letke, educirali 200 SUH-ovaca za pomoć starijima, producirali 15-minutni film „Prevareni i poniženi“, te nastavili našu kampanju i u suradnji s Hrvatskim pravnim centrom na jednogodišnjem projektu „Sigurnost u trećoj dobi: Kako izbjeći rizike pri raspolaganju imovinom“, koji je realiziran i u suradnji s Gradskim društvom Crvenog križa Zagreb, Centrom za socijalnu skrb Zagreb i Udrugom Radio mreža. Nakon posjećenog okruglog stola, održanog 27. rujna u Zagrebu, dogovorene su i usvojene zajedničke preporuke, koje proizlaze iz iskustava na projektu, a služe za poboljšanje položaja umirovljenika i njihove zaštite od grabeža imovine.

Zajedničke preporuke partnera i suradnika po projektu „Sigurnost u trećoj dobi: Kako izbjeći rizike pri raspolaganju imovinom“

Radi povećanja sigurnosti i osnaživanja osoba treće dobi širenjem informacija koje će im pomoći da u vlastitom najboljem interesu raspolazu svojom imovinom, te spriječiti da postanu žrtvama zlouporaba u tom smislu, osobito kada je riječ o ugovorima o doživotnom i dosmrtnom održavanju, vjerujući da treba osigurati dostojanstvo osoba treće dobi kroz sustavno širenje mreže podrške u zajednici s ciljem prevencije njihove institucionalizacije i unapređenja kvalitete života svakog čovjeka, smatrajući da pravo osoba treće životne dobi na dostojanstvenu starost mora postati jedan od prioritarnih ciljeva svih državnih i javnih institucija i drugih dionika koji u skladu sa svojim nadležnostima i odgovornostima donose odluke u odnosu na ovu posebnu

Ivo Marjanović: Treba li proširiti dodatak od 27 posto i na drugi stup? Ne treba! Ali, može se dati proporcionalni dodatak....

Zagovaratelji proširenja mirovinskog dodatka na osiguranike drugog mirovinskog stupa često govore o nemoralnom ponašanju zakonodavca u svezi dodatka od 27 posto, a zakonodavac je vrlo opširno u Zakonu o mirovinskom osiguranju i Zakonu o dodatku na mirovine (NN 114/11) obrazložio zašto se formira dodatak, i zašto je on utvrđen na 4 posto za umirovljene 1999. godine, odnosno progresivno više do 2007. godine, kad se umirovljenima iz prvog mirovinskog stupa dodaje 27 posto, i to zbog neusklađivanja mirovina, pogrešno izračunate prve aktualne vrijednosti mirovine i drugih stvarnih razloga u razdoblju od početka 1999. godine, kad su mirovine bitno smanjene. Stoga je zakonodavac jasno ograničio kako taj dodatak dobivaju umirovljenici u trenutku umirovljenja, ali samo oni koji su uplaćivali puni iznos od 20 posto u prvi mirovinski stup.

Kako je reformom od 2002. fondu generacijske solidarnosti nasilno oduzeto 5 posto doprinosa i usmjereno u tzv. privatnu štednju, te dano bankama na upravljanje, bilo je logično ne uključiti rođene od 1962. godine na dalje. Osnovani mirovinski fondovi su punih 10 godina prikupljali novac i s njim lagodno „gospodarili“, jer je postojao samo prihod bez rashoda za osiguranike. Iza te prividne idile postojali su zapravo visoki rashodi za trošak upravljanja fondovima, kao i tranzicijski trošak.

S 2018. godinom više neće biti ni jedan osiguranik, koji ima obvezu uplate u prvi mirovinski stup doprinosa od 20 posto, jer su svi navršili 65 godina (rođeni 1952.), iako će se sve do 2026. odnosno 2028. godine osiguranici koji steknu uvjete za mirovinu, moći vratiti u I. mirovinski stup, a time dobiti 27 posto dodatka na mirovinu.

Osiguranici koji su sa 1.1. 2002. godine imali manje od 40 godina života (rođeni 1962.) mogli su imati najviše 22 godine staža (ako su se zaposlili sa 18 godina života). Oni su u prvi stup uplaćivali samo 15 posto mirovinskog doprinosa i nemaju pravo na taj dodatak. Je li nepravedno što ta kategorija umirovljenika neće primiti dodatak iz državnog proračuna, kako to sniju financijski mogli?

Stoga, Sindikat umirovljenika može prihvatiti slijedeće:

Svim osiguranicima koji, sukladno Zakonu o dodatku na mirovinu (NN 114/11), nemaju pravo na dodatak od 27 posto na izračunatu mirovinu, jer nisu ni jedan mjesec uplaćivali doprinos od 20 posto u I. mirovinski stup, dodatak se može obračunati u visini njihove proporcionalne uplate u I. mirovinski stup, odnosno na temelju koeficijenta, tj. 75 posto dodatka na mirovinu ostvarenu iz prvog stupa. To znači da bi svi osiguranici koji su u obvezi korištenja mirovine u I. i II. stupu, imali pravo na dodatak na mirovinu iz I. stupa u visini od 20,5 posto.

osjetljivu skupinu građana i građanki, smatrajući da sveobuhvatna podrška treba uključivati i cjelovito informiranje starijih osoba o njihovim pravima, mogućnostima ali i rizicima kojima mogu biti izloženi kako bi se prevenirale posljedice zaključivanja štetnih ili nepovoljnih pravnih poslova, na osnovi iskustava stečenih u provedbi ovog projekta, predlažemo sljedeće:

Prevenirati zlouporabu starijih osoba kroz njihovo kontinuirano informiranje, pružanje odgovarajuće (psihosocijalne i pravne) podrške te sustavno jačanje preventivnog djelovanja i mreže podrške u zajednici

a) Osobe treće dobi često sklapaju ugovore o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju bez prethodnog upoznavanja s pravnim posljedicama/učincima takvih ugovora pa nastaju problemi u slučaju neispunjavanja obveza davatelja uzdržavanja (npr. takvi ugovori ne sadrže pravne mehanizme zaštite osoba treće dobi u svojstvu primatelja uzdržavanja ili obveza uzdržavanja nije detaljno opisana ili misle da se takav ugovor može jednostrano raskinuti, itd.).

PREPORUKA: Potrebno **dodatno i sustavno informirati građane treće dobi** o mogućim posljedicama sklapanja ugovora - od strane institucionalnih i izvaninstitucionalnih dionika - putem tribina, predavanja, upućivanjem u centre za socijalnu skrb i udruge, kroz kampanje, informativne materijale, medije i slično.

b) Osobe treće dobi često ne zatraže pravni savjet unaprijed, nego tek nakon što sklope ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju i nakon nekog vremena shvate da davatelj uzdržavanja ne ispunjava svoje

obveze. U slučaju da davatelj uzdržavanja ne želi sporazumno raskinuti ugovor, jedini način da se on raskine jest pokretanje sudskog postupka. Pri tome starije osobe u pravilu nemaju znanja same sebe zastupati u sudskom postupku, a nisu niti u mogućnosti platiti trošak odvjetničkog zastupanja.

PREPORUKA: Potrebno **proširiti opseg pružanja besplatne pravne pomoći** za osobe treće dobi u svrhu prevencije prije raspolaganja imovinom (primarna pravna pomoć - pravne informacije i savjeti), ali i s ciljem njihovog odgovarajućeg pravnog zastupanja u sudskom sporu pokrenutom radi raskida ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju (sekundarna pravna pomoć). Da bi se to osiguralo trebalo bi u Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 143/13) u čl. 13. st. 2. dodati postupak radi raskida ugovora o doživotnom i raskida ugovora o dosmrtnom uzdržavanju (ako takav postupak pokreće primatelj uzdržavanja) kao vrsta postupka u kojem se može odobriti sekundarna pravna pomoć.

c) Starije osobe često se osjećaju ranjivo i nemoćno. Može se dogoditi i da su osjetljive i emocionalno nestabilne, pa im zna biti teško zauzeti se za sebe i imaju velik osjećaj krivnje, posebno unutar obiteljskih odnosa. Dodatno, ako se radi o njihovoj djeci, znaju imati i velik osjećaj srama koji ih sprječava da potraže dodatnu pomoć i podršku.

PREPORUKA: Potrebno **više psihosocijalne podrške** radi olakšavanja psihički teških stanja i osnaživanja starijih osoba.

Propisati žurnost postupanja sudova u postupcima radi raskida ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju

Sudski postupci radi raskida ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju često su dugotrajni, znaju trajati godinama i cijelo to vrijeme osobe treće dobi žive u neizvjesnosti, često i u neimaštini. Najčešće ne dožive njihov završetak.

PREPORUKA: Zakonom propisati žurnost tih postupaka (npr. unijeti u Zakon o parničnom postupku odredbu: „U postupku u parnicama za raskid ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, a osobito pri određivanju rokova i ročišta, sud će uvijek obraćati osobitu pažnju na potrebu hitnog rješavanja takvih sporova.”)

Provesti istraživanja u području raspolaganja imovinom osoba treće životne dobi, posebno u pogledu sklapanja ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, te kontinuirano prikupljati statističke podatke

Nedovoljno je istraživanja zlouporabe osoba treće dobi prilikom raspolaganja imovinom. Ne postoji dovoljno podataka na osnovi kojih bi se mogle donositi informirane odluke prilikom kreiranja javnih politika. Mnoge institucije ne vode posebne statističke podatke o određenim pojavama i/ili postupcima vezanima uz zlouporabe, a posebno u odnosu na ugovore o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju. Na primjer, prema našim saznanjima, otežano je pretraživanje sudske prakse u ovom području jer ne postoji takva podkategorija e-Predmeta u e-Spis sustavu.

PREPORUKA: Kontinuirano **provoditi istraživanja i prikupljati posebne statističke podatke** u ovom području, naročito uvođenjem obveze kategoriziranja predmeta e-Spisa (raskid ugovora o doživotnom/dosmrtnom uzdržavanju) kako bi se naknadno lakše pretraživala sudska praksa.

Dodatno, Sindikat umirovljenika Hrvatske na osnovi iskustava stečenih kroz svoju dugogodišnju praksu, želi preporučiti i sljedeće:

1. Starije osobe znaju biti ciljano uvučene u mreže prijevara i zlouporabe, koje nerijetko završe i s nasiljem. Ne postoje specijalizirane službe koje bi se bavile prevencijom i zaštitom starijih osoba u tom delikatnom području kriminaliteta, a posebno nema ciljane edukacije i stručnog osposobljavanja relevantnih službenika.

PREPORUKA: Neophodno je **propisivanje obvezatnog registra davatelja i primatelja doživotnog i dosmrtnog uzdržavanja**, kako bi se prevenirala zlouporaba tih instituta, jer u izostanku evidencija i podataka, ostavlja se prostor nesmetanom uključivanju i uzdržavatelja iz službi kojima bi to trebalo biti zapriječeno (npr. osobe koje pružaju skrb starijim osobama). Evidencija sklopljenih ugovora o doživotnom uzdržavanju vodila bi se u registru Centra za socijalnu skrb na čijem području živi primatelj uzdržavanja. Registar sadrži podatak o strankama iz ugovora, o datumu sklapanja ugovora, te o imovini koja je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju.

2. Zbog toga što najveći broj zlouporaba instituta uzdržavanja nastaje iz ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, postavlja se pitanje zašto omogućiti davatelju dosmrtnog uzdržavanja da za istu činidbu, a to je uzdržavanje primatelja uzdržavanja, odmah otuđi imovinu uzdržavanog, a da praktično nije niti započeo s obvezom uzdržavanja.

PREPORUKA: Preporučuje se **ukidanje instituta dosmrtnog uzdržavanja** jer se razlikuje od ugovora o doživotnom uzdržavanju samo po trenutku prijenosa imovine, a uzimajući u obzir da je svrha oba ugovora uzdržavanje potrebite osobe, a prijenos njegove imovine tek je posljedica uzdržavanja, nema nikakvog opravdanog razloga da se ugovorom o dosmrtnom uzdržavanju favorizira osoba davatelja uzdržavanja u odnosu na davatelja uzdržavanja iz ugovora o doživotnom uzdržavanju.

3. Budući da je **zakonsko područje uzdržavanja podnormirano, predlaže se razmotriti i sljedeće preporuke:**

Prilikom ovjere ugovora o doživotnom uzdržavanju ovlaštena osoba bi bila dužna utvrditi pri-

laže li ugovoru, kao njegov sastavni dio, **suglasnost za sklapanje ugovora od strane nadležnog centra za socijalnu skrb** prema mjestu boravišta primatelja uzdržavanja. Ugovor bez suglasnosti centra za socijalnu skrb je ništavan i ne proizvodi nikakve pravne učinke.

Davatelj uzdržavanja **ne može istovremeno imati tri ili više važećih ugovora** o doživotnom uzdržavanju, te je dužan prilikom sklapanja ugovora dati pisanu izjavu o tome da je taj ugovor o uzdržavanju jedini važeći sklopljeni ugovor o doživotnom uzdržavanju.

Ugovori o doživotnom uzdržavanju koje **sklapaju pružatelj socijalnih, pravnih i zdravstvenih usluga** (centri za socijalnu skrb, privatni domovi i udomitelji kao i njihovi zaposlenici i članovi njihovih obitelji, obrti za srb i sl.) **ništavni su**, te ne proizvode nikakve pravne učinke.

Prilikom sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju davatelj uzdržavanja dužan je predati ovlaštenoj osobi (sudac ili javni bilježnik) **potvrdu o nekažnjavanju za kazneno djelo protiv života i tijela, te kazneno djelo protiv imovine**, ne stariju od 30 dana.

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U STUDENOM 2016.

NOVOSTI U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

ODLUKE UPRAVNOG VIJEĆA HZZO-A

FINANCIRANJE PRIPRAVNIČKOG STAŽA ZDRAVSTVENIH RADNIKA

Odlukom Upravnog vijeća HZZO-a o financiranju pripravničkog staža doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije u 2016. godini, utvrđeno je da će zdravstvene ustanove provoditi javne natječaje za izbor pripravnika doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije u 2016. godini.

Temeljem te Odluke, donesene 20. srpnja 2016. godine, samo je 9 ugovornih zdravstvenih ustanova do druge polovice listopada 2016. godine provelo je postupak javnog natječaja i sa HZZO-om sklopilo ugovore o financiranju pripravničkog staža zdravstvenih radnika za ukupno 22 pripravnika te su samo 44 ugovorna subjekta HZZO-a potpisala sa HZZO-om ugovor o financiranju pripravničkog staža zdravstvenih radnika.

Dopunom navedene Odluke, koju je Upravno vijeće HZZO-a donijelo 24. listopada 2016. godine HZZO ponovno preuzima provođenje javnog natječaja za financiranje pripravničkog staža doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistre farmacije i magistre medicinske biokemije za ugovorne zdravstvene ustanove koje do dana njezina stupanja na snagu nisu objavile javni natječaj.

Nakon provedenog javnog natječaja Listu prvenstva pripravnika za ugovorne zdravstvene ustanove utvrdit će zajedničko povjerenstvo sastavljeno od predstavnika Ministarstva zdravstva, HZZO-a i ugovornih zdravstvenih ustanova.

Pri utvrđivanju Liste prvenstva pripravnika prednost će imati kandidati koji su ranije diplomirali, a u slučaju da su dva ili više kandidata diplomirala tijekom istog mjeseca u istoj godini prednost će imati kandidat s kraćim trajanjem studiranja, pri čemu se trajanje studiranja računa u godinama, a prema početnoj akademskoj godini u kojoj je kandidat započeo studij. U slučaju istog trajanja studiranja kod dva ili više kandidata prednost će imati kandidat s višim prosjekom ocjena postignutim tijekom studiranja.

Ovom dopunom Odluke ubrzati će se provođenje postupka financiranja pripravničkog staža doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije u 2016. godini.

PREKOGRANIČNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA IV. DIO

3. SLUŽBENI PUT U UGOVORNE DRŽAVE I TREĆE DRŽAVE

Pod službenim putem u ugovorne države i treće države podrazumijeva se boravak osiguranika iz članka 6. stavka 1. točke 1. do 4. Pravilnika (osoba u radnom odnosu kod domaćeg ili stranog poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, osoba koja je izabrana ili imenovana na stalne dužnosti u tijelima državne vlasti, član uprave i izvršni direktor trgovačkog društva, osoba koja obavlja gospodarsku ili profesionalnu djelatnost) u inozemstvu do 30 dana i to neovisno o razlozima toga puta.

3. 1. Uvjet za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu

S obzirom da je kod upućivanja osiguranika na službeni put u inozemstvo potrebna efikasnost i brzina u postupanju, iznimno prema članku 13. Pravilnika, za osiguranika nije propisana obveza, radi korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja, prethodno podnošenje prijave boravka u inozemstvu niti ishođenje propisane potvrde o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, iako nema zapreke da se to i učini.

U slučaju da za osiguranika koji se upućuje na službeni put u inozemstvo prethodno ne bude podnesena prijava boravka u inozemstvu HZZO će, u postupku rješavanja zahtjeva osiguranika za naknadu troškova korištene zdravstvene zaštite u inozemstvu, utvrđivati osnovanost zahtjeva provjerom: medicinske dokumentacije, računa o izvršenom liječenju, dokumentacije o službenom putu, uplati posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu za vrijeme službenog puta te na osnovi nalaza, mišljenja i ocjene liječničkog povjerenstva HZZO-a, kojim je utvrđeno da je pružena zdravstvena zaštita bila neophodna i da se nije mogla odgoditi do povratka u Republiku Hrvatsku.

3. 2. Kako postupiti u slučaju potrebe korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu

Za osiguranika koji se nalazi na službenom putu u državi s kojom Republika Hrvatska ima sklopljen ili preuzet ugovor o socijalnom osiguranju kojim je propisana ugovor-

Iz sadržaja:

- Financiranje pripravničkog staža zdravstvenih radnika
- Prekogranična zdravstvena zaštita - IV. dio

rena potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite, potrebno je odmah od regionalnog ureda, odnosno područne službe HZZO-a, nadležnog prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osiguranika, zatražiti izdavanje navedene ugovorene potvrde.

Ugovorenu potvrdu obvezna je zatražiti pravna ili fizička osoba koja je osiguranika uputila na službeni put, međutim potonju mogu zatražiti:

- sam osiguranik
- inozemni nositelj osiguranja
- inozemna zdravstvena ustanova u kojoj se osiguranik liječi.

U slučaju da za osiguranika ne bude zatražena ugovorena potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, HZZO će snositi troškove zdravstvene zaštite samo u visini koliko bi iznosili troškovi da je ugovorena potvrda pribavljena, a sukladno odredbama međunarodnog ugovora o socijalnom osiguranju.

Za osiguranika koji je zdravstvenu zaštitu koristio u trećoj državi (državi s kojom Republika Hrvatska nije sklopila ili nije preuzela ugovor o socijalnom osiguranju, odnosno ako ugovorom o socijalnom osiguranju nije regulirano korištenje zdravstvene zaštite), HZZO snosi troškove zdravstvene zaštite u visini stvarnih troškova umanjениh za iznos ZOZO-om propisanog sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite.

ZOZO-om propisani iznos sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite iznosi 20 posto pune cijene zdravstvene zaštite, a koji iznos po jednom ispostavljenom računu može iznositi najviše 60,13 posto proračunske osnovice (2.000,00 kn).

3. 3. Opseg prava na zdravstvenu zaštitu

Kao i za osiguranika koji je upućen na rad, stručno usavršavanje, odnosno obrazovanje u ugovorne, odnosno treće države, tako i za osiguranika koji je u te države upućen na službeni put osigurava se pravo, na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja, na korištenje zdravstvene zaštite u ugovornim državama u opsegu određenom pojedinim međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju, dok im se u trećim državama osigurava pravo korištenja zdravstvene zaštite koju se ne može odgoditi do povratka u Republiku Hrvatsku.

U slučaju korištenja zdravstvene zaštite osiguranik je obvezan odmah se javiti HZZO-u radi daljnjeg praćenja zdravstvenog stanja i ocjenjivanja potrebe povratka (prijevoza) u Republiku Hrvatsku.

Ako se osiguranik propusti javiti HZZO-u nema pravo na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja ostvariti zdravstvenu zaštitu u inozemstvu, osim u slučajevima kada dokaže da se iz opravdanih razloga (vezanih uz zdravstveno stanje) nije mogao javiti HZZO-u.

4. BORAVAK U UGOVORNIM I TREĆIM DRŽAVAMA RADI PRIVATNOG POSLA

Pod osiguranim osobama koje u inozemstvu borave po privatnom poslu u smislu članka 6. stavka 2. Pravilnika smatraju se:

- osigurane osobe koje u inozemstvu borave zbog privatnog posla (godišnji odmor, posjet, turističko putovanje)
- osigurane osobe - učenici, odnosno studenti koji se u inozemstvu školuju prema vlastitom opredjeljenju.

4. 1. Uvjet za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu

4. 1.1 . U ugovornim državama

Pravo na korištenje zdravstvene zaštite u ugovornim državama na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osi-

guranja osigurana osoba dokazuje ugovorenim potvrdom, odnosno potvrdom utvrđenom međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju sklopljenim sa pojedinom državom.

Navedenu potvrdu osiguranoj osobi izdaje područna služba, odnosno regionalni ured HZZO-a prije odlaska u ugovorne države, a na osnovi tiskanice prijave boravka u ugovornim i trećim državama (tiskanica 4) u kojoj obvezno mora biti naznačen prvi i posljednji dan boravka u ugovornoj državi.

Ugovorena potvrda se izdaje za razdoblje privremenog boravka osigurane osobe u ugovornim državama, a najduže na razdoblje od godinu dana.

U slučaju da je osiguranoj osobi u trenutku podnošenja zahtjeva za izdavanje potvrde utvrđen status osigurane osobe na razdoblje kraće od godine dana, potvrda se izdaje samo za razdoblje za koje osoba ima utvrđen status osigurane osobe.

Osigurana osoba ima pravo zatražiti izdavanje nove ugovorene potvrde u roku od 30 kalendarskih dana prije isteka važeće ugovorene potvrde.

Ako osigurana osoba koristi zdravstvenu zaštitu u ugovornim državama, a prije odlaska u inozemstvo nije zatražila izdavanje ugovorene potvrde, obvezna je odmah područnu službu, odnosno regionalni ured HZZO-a, nadležan prema mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta zatražiti izdavanje ugovorene potvrde. Osim osigurane osobe ugovorenu potvrdu mogu zatražiti inozemni nositelj osiguranja ili inozemna zdravstvena ustanova u kojoj se osigurana osoba liječi.

U slučaju da za osiguranu osobu nije zatražena ugovorena potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, HZZO snosi troškove tako korištene zdravstvene zaštite u visini koliko bi iznosili da je ugovorena potvrda pribavljena, a sukladno odredbama međunarodnog ugovora o socijalnom osiguranju.

4. 1. 2. U trećim državama

Pravo na korištenje zdravstvene zaštite u trećim državama na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja, u skladu s člankom 79. stavkom 3. ZOZO-a te člankom 15. Pravilnika, može ostvariti osigurana osoba koja u tim državama boravi po privatnom poslu samo pod uvjetom da je prije odlaska u inozemstvo podnijela regionalnom uredu, odnosno područnoj službi HZZO-a, nadležnom prema mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta prijavu boravka u trećim državama (podnosi se također na tiskanici 4) te unaprijed uplatila posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu za sve dane planiranog boravka.

Na osnovi podnesene prijave boravka u trećim državama i dokaza o uplaćenom posebnom doprinosu za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu osiguranoj osobi se izdaje propisana potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu.

Navedena potvrda izdaje se i pokriva troškove korištenja zdravstvene zaštite za broj dana za koje je prethodno uplaćen posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu. Stoga na prijavi obvezno mora biti naznačen prvi i posljednji dan boravka u trećim državama.

Iznimno, osiguranoj osobi koja namjerava u trećim državama boraviti dulje od 90 dana može se odobriti plaćanje posebnog doprinosa u obrocima, odnosno za kraće razdoblje od razdoblja planiranog boravka u inozemstvu. Ako osigurana osoba ne uplati posebni doprinos za cijelo razdoblje za koje joj je izdana potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, ostvaruje pravo samo na povrat plaćenih troškova zdravstvene zaštite korištene u razdoblju za koje je posebni doprinos uplaćen.

Iznimno, osiguranik koji namjerava boraviti u trećim dr-

žavama radi privatnog posla za vrijeme dok mu je utvrđena privremena nesposobnost za rad obavezan je uz prijavu boravka u trećim državama priložiti potvrdu izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite kojom potvrđuje da je suglasan s namjerom osigurane osobe da s obzirom na njezino zdravstveno stanje otpuće iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta.

Na rečenoj potvrdi izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite je obavezan naznačiti dijagnozu bolesti prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti zbog koje je osiguranoj osobi utvrđena privremena nesposobnost/spriječnost za rad, datum prvog dana privremene nesposobnosti za rad te datum kada se osigurana osoba mora javiti na kontrolu izabranom doktoru primarne zdravstvene zaštite. U navedenom slučaju osiguranoj osobi potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu može se izdati najduže do dana koji prethodi danu kada se osigurana osoba mora javiti na kontrolu izabranom doktoru primarne zdravstvene zaštite.

4. 2. U kojim slučajevima zdravstvena zaštita korištena u trećim državama ne tereti sredstva HZZO-a

Osigurana osoba koja ne uplati poseban doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu te ne provede propisani postupak u svezi s prijavom boravka u inozemstvu i s tim u svezi pribavi odgovarajuću potvrdu o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, nema pravo u skladu s člankom 70. stavkom 4. ZOZO-a ostvariti tu zdravstvenu zaštitu na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja.

4. 3. Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu

Za osigurane osobe koje u trećoj državi namjeravaju boraviti po privatnom poslu, u skladu s ovlastima iz članka 79. stavka 5. ZOZO-a, Pravilnikom se utvrđuje osnovica, stopa te način obračuna posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu.

U skladu s člankom 18. Pravilnika osigurana osoba koja u trećoj državi boravi radi privatnog posla iz (članak 6. stavka 2. Pravilnika) posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu plaća po stopi od 0,45 % na proračunsku osnovicu važeću u vrijeme uplate posebnog doprinosa, po danu boravka u trećim državama.

Navedeni posebni doprinos obračunava područna služba, odnosno regionalni ured HZZO-a na osnovi prijave boravka i broja planiranih dana boravka u trećoj državi navedenih u prijavi te osiguranoj osobi izdaje nalog za uplatu.

Osigurana osoba sama je obveznik plaćanja posebnog doprinosa, a obvezu plaćanja toga doprinosa za razdoblje u kojem boravi u trećim državama može preuzeti druga pravna ili fizička osoba koja je podnijela prijavu boravka osigurane osobe u trećoj državi.

Posebni doprinos obračunava se i dospijeva na naplatu prije odlaska osigurane osobe u treće države i preduvjet je za izdavanje potvrde o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u trećim državama, a plaća se na način kako je to uređeno Naredbom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba za kalendarsku godinu.

4. 4. Opseg prava na zdravstvenu zaštitu

Osiguranim osobama koje u ugovornim državama borave po privatnom poslu, uključujući učenike i studente koji se tamo školuju prema vlastitom opredjeljenju (članak 6. stavak 2. točka 1. Pravilnika) osigurava se pravo korištenja zdravstvene zaštite na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja u opsegu određenom pojedinim međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju.

Osiguranim osobama koje se iz istih razloga nalaze u trećim državama osigurava se pravo korištenje zdravstvene zaštite na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja samo za slučaj hitne medicinske pomoći kako bi se otklonila neposredna opasnost po život i zdravlje osigurane osobe.

Navedene osigurane osobe u slučaju potrebe za korištenjem zdravstvene zaštite obvezne su se odmah javiti regionalnom uredu, odnosno područnoj službi HZZO-a nadležnima prema mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta zbog daljnjeg praćenja zdravstvenog stanja i ocjenjivanja potrebe povratka (prijevosa) u Republiku Hrvatsku, osim onih čija će nadležna liječnička povjerenstva HZZO-a utvrditi potrebu premještanja osigurane osobe u Republiku Hrvatsku te odrediti vrstu prijevoznog sredstva s obzirom na njezino zdravstveno stanje i udaljenost odredišta.

Osigurana osoba koja ne postupi na navedeni način nema pravo na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja ostvariti zdravstvenu zaštitu u inozemstvu, osim u slučajevima kada dokaže da iz opravdanih razloga (vezanih uz njezino zdravstveno stanje) nije mogla tako postupiti.

4. 5. Pravo na hitnu medicinsku pomoć u inozemstvu

Člankom 20. Pravilnika utvrđeno je da se pod hitnom medicinskom pomoći, koja se osigurava osiguranim osobama koje u inozemstvu borave radi privatnog posla, podrazumijeva se pružanje dijagnostičkih i terapijskih postupaka koji su nužni u otklanjanju neposredne opasnosti po život i zdravlje osigurane osobe.

Hitnom medicinskom pomoći ne smatra se zdravstvena zaštita u inozemstvu koja je bila planirana, odnosno predviđiva kao što su primjerice planirani dijagnostički, odnosno terapijski postupci, operativni zahvati, porođaj i sl., što utvrđuje nadležno liječničko povjerenstvo HZZO-a, te na taj način korištena zdravstvena zaštita ne može teretiti sredstva obveznoga zdravstvenog osiguranja.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: v. d. ravnatelja mr. sc. Fedor Dorčić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Jasenka Pap, dipl. iur., Nevenka Mirković, dipl.iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI
za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

hzm HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE

info.HZMO

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE

Zagreb, studeni 2016., godina IX., br. 10

Elektroničke usluge Zavoda

Elektroničke usluge HZMO-a dio su elektroničkih javnih usluga u okviru projekta e-Građani preko kojeg se omogućava pristup svim elektroničkim javnim uslugama na jednom mjestu, na internetskoj adresi sustava www.gov.hr ili na Korisničkim stranicama Zavoda www.mirovinsko.hr.

Pristup elektroničkim uslugama Zavoda omogućen je svima koji posjeduju barem jednu aktivnu vjerodajnicu, koja je integrirana s NIAS-om. Pozivamo sve građane, koji nemaju aktivne vjerodajnice, da u poslovnica Financijske agencije (FINA) zatraže jedinstveni elektronički identitet (vjerodajnica) te da koriste i ostale usluge dostupne na Korisničkim stranicama Zavoda www.mirovinsko.hr ili usluge dostupne u sustavu e-Građani. Najčešće korištena elektronička usluga sustava e-Građani je usluga Osobnog korisničkog pretinca (primanje obavijesti iz sustava javne uprave) i usluga Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje - Elektronički zapis o radnom pravnom statusu - ERPS (tzv. elektronička radna knjižica).

Elektroničke usluge Zavoda su:

- elektronički zapis o radnom pravnom statusu (tzv. e-radna knjižica / ERPS)
- informativni izračun mirovine
- uvid u podatke o prijavama na osiguranje i odjavama s osiguranja
- uvid u podatke o stažu, plaći i osnovici koje je za pojedine godine prijavio poslodavac
- uvid u podatke o drugom dohotku na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje
- e-Potvrde iz mirovinskog sustava (Potvrda o podacima o stažu i plaći, Obavijest o ostvarenom drugom dohotku, Potvrda o korištenju prava iz mirovinskog osiguranja)
- Kalkulator doplatka za djecu
- uvid u podatke o školovanju radi ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja i doplatka za djecu.

Pretkompletiranje podataka

Pretkompletiranje podataka jedna je važnijih elektroničkih usluga kojom budući umirovljenici mogu (popunjavanjem tiskanice Obavijesti o namjeri podnošenja zahtjeva za priznanje prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu) iskazati namjeru odlaska u mirovinu i to 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za mirovinu i time, unaprijed, započeti prikupljanje nedostajućih i

verifikacija postojećih podataka o stažu i plaći iz hrvatskog osiguranja. Pretkompletiranje podataka omogućava brže ostvarivanje prava i točniji informativni izračun mirovine.

Besplatni informativni izračun mirovine

Usluga besplatnog informativnog izračuna mirovine jedna je od najučestalijih elektroničkih usluga HZMO-a, putem koje korisnici mogu saznati informativnu visinu mirovine prema dostupnim podacima o stažu i plaći.

Uvid u podatke

Korisnik ima uvid u vlastite podatke o stažu, plaći, prijavama i odjavama s osiguranja te može kreirati i valjani elektronički zapis o radnom pravnom statusu (tzv. e-radna knjižica) koji sadrži podatke o prijašnjem i trenutačnom statusu u elektroničkom formatu (PDF-u) koji je moguće otisnuti ili poslati elektroničkom poštom, a potencijalni poslodavac može i provjeriti njezinu vjerodostojnost.

Potvrda o podacima o stažu i plaći

Ako je osiguranik prijavljen na mirovinsko osiguranje u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (ili je svojstvo osiguranika imao ranije), može dobiti potvrdu o podacima o stažu i plaći. Potvrda sadrži podatke o stažu, plaći i osnovici koje je za osiguranika za pojedine godine uspostavio poslodavac, te podatke o poslodavcu, odnosno obvezniku podnošenja prijave (naziv i adresa), godini prijave, beneficiranom stažu, o naknadi plaće za bolovanje i sl. Ako osoba nije bila osiguranik, ili ako za osiguranika nisu evidentirani podaci, izdaje se negativna potvrda.

Obavijest o ostvarenom drugom dohotku

Ako je osiguranik ostvario drugi dohodak na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje, može dobiti obavijest o ostvarenom drugom dohotku. Osim podataka o drugom dohotku na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje, obavijest sadrži i podatke o poslodavcu/ isplatiatelju drugog dohotka, svoti drugog dohotka, stažu osiguranja izvedenom prema svoti ostvarenog drugog dohotka i sl. Ako osoba nije ostvarila drugi dohodak ili ako za nju nisu evidentirani podaci, izdaje se negativna obavijest.

Potvrda da osoba je/nije korisnik prava iz mirovinskog osiguranja

Ovom potvrdom potvrđuje se da osoba je ili nije korisnik mirovine iz hrvatskog osiguranja. Ako je osobi koja traži izdavanje navedene potvrde priznato pravo iz mirovinskog osiguranja, ali se

mirovina u tom trenutku ne isplaćuje (npr. jer je osoba ponovno zasnovala radni odnos), izdaje se negativna potvrda.

Uvid u podatke o školovanju

Korisnici prava na obiteljsku mirovinu ili na doplatku za djecu mogu na Korisničkim stranicama Zavoda putem aplikacije Uvid u podatke o školovanju radi ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja i doplatka za djecu provjeriti jesu li u evidencijama Zavoda ažurirani podaci o redovitom školovanju u tekućoj školskoj godini. HZMO pristupa podacima u e-Matici te razmjenjuje podatke o školovanju za učenike osnovnih i srednjih škola koji se školuju u Republici Hrvatskoj za školsku godinu 2016./2017.

Ako elektroničkim putem nisu preuzeti podaci o redovitom školovanju HZMO dostavlja i poruku u Osobni korisnički pretinac.

Podsjećamo da korisnici obiteljske mirovine – studenti radi nastavnog korištenja prava trebaju svake godine do 10. listopada dostaviti Zavodu potvrdu o upisu.

Osobni korisnički pretinac

Korisnicima mirovinskog primanja kojima HZMO provodi ustegu iz mirovinskog primanja, a dodijeljeno im je korisničko ime i lozinka za e-Građane, omogućen je uvid u podatke o obračunatim ustegama iz mirovinskog primanja putem Osobnog korisničkog pretinca. Podaci sadrže ustegu iz Obavijesti o mirovinskim primanjima za određeni mjesec, razvrstane prema vrsti i ukupnoj svoti ustega, mjesečnoj svoti ustega u kunama, nazivu pravne osobe ili imenu i prezimenu ovrhovoditelja/ vjerovnika, broju računa te broju dokumenta.

Podsjećamo – važno je znati

Zavod kontinuirano podsjeća korisnike da staž ostvaren u inozemstvu mora potvrditi inozemni nositelj u državama s kojima je sklopljen ugovor o socijalnom osiguranju ili se primjenjuju uredbe EU-a o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti kako bi se zadovoljio uvjet staža potreban za stjecanje prava na mirovinu iz hrvatskog osiguranja i poziva ih da podnesu Zahtjev za utvrđivanje razdoblja osiguranja navršenih u inozemstvu. Prigodom održavanja savjetodavnih dana korisnici mogu podnijeti Zahtjev za utvrđivanje razdoblja osiguranja navršenih u inozemstvu, a tiskanica zahtjeva dostupna je na internetskoj stranici ili u područnim službama/uredima i ispostavama Zavoda.

KORISNICI MIROVINA - u listopadu 2016.

VRSTE MIROVINA	UKUPAN BROJ KORISNIKA	PROSJEČNE SVOTE MIROVINA
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	502 670	2.477,15 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	13 714	3.386,59 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	86 649	2.164,33 kn
Prijevremena starosna mirovina	177 559	2.342,63 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	134	2.584,27 kn
Invalidska mirovina	130 952	1.844,37 kn
Obiteljska mirovina	228 039	1.881,35 kn
UKUPNO - ZOMO	1 139 717	2.251,45 kn
Prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba - DVO, PS, OSO		
Ukupno	14 157	3.481,37 kn
Prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - ZOPHBDR		
Ukupno	72 001	5.076,02 kn
Prema Ugovoru između RH i BiH o suradnji na području prava stradalnika rata u BiH koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji - HVO		
Ukupno	6 827	2.795,79 kn
SVEUKUPNO	1 232 702	2.433,57 kn
PROSJEČNA MIROVINA (ZOMO) bez međun. ugovora - isplata u listopadu 2016. -	Iznos u kunama	Njen udio u plaći za kolovoz 2016. (5.673 kn)
Prosječna mirovina za rujan 2016.	2.504,46 kn	44,15%
Prosječna ukupna starosna mirovina za rujan 2016.	2.787,67 kn	49,14%
Prosječna starosna mirovina za rujan 2016. s 40 i više godina m. staža	4.155,60 kn	73,25%
Korisnici mirovina - muškarci (45,75%)		563 935
Korisnici mirovina - žene (54,25%)		668 767
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1 : 1,21
Udio ukupnog broja korisnika mirovina s 40 i više godina m. staža u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO		14,73%
Udio broja korisnika starosnih mirovina s 40 i više godina m. staža u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO		19,74%
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		30 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		70 godina
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja		3.082.000.000 kn

Od obrade mirovina za rujan 2016. (isplata u listopadu 2016.) zbog nedostavljenog OIB-a HZMO-u (Zakon o mirovinskom osiguranju, NN br. 157/13) obustavljena je isplata mirovine za 1 610 korisnika (31 korisnik mirovine s prebivalištem u RH i 1 579 u inozemstvu).

Uređuje i grafički priprema:
Odjel za odnose s javnošću HZMO
A. Mihanovića 3, 10 000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
fax: 01/4595-168

Zajedno je veselo

Međusobno druženje članova raznih podružnica na plesnim zabavama, izletima, sportskim natjecanjima, radionicama, dramskim, slikarskim, književnim i inim događajima dodatno zbližava, obogaćuje i veseli SUH-ovce. Tako su za ljetnih mjeseci autobusi puni umirovljenika vozili članove dviju podružnica - Podsljeme i Peščenica, na jednodnevna kupanja na more. Peščenica je organizirala tjedne izlete (svakog četvrtka), a podružnici Podsljeme nije bio dovoljan jedan autobus. Kad se dolaskom jeseni broj izletnika znatno smanjio, podružnice su se udružile i organizirale zajedničke izlete.

Podružnica Podsljeme je tako 9. listopada ove godine organizirala izlet u Gorski kotar - Fužine i Vrbovsko, a pridružile su se podružnice Peščenica i Donja Dubrava. U Fužinama su obišli središnji dio grada i prisustvovali misi u mjesnoj crkvi, uz pratnju stručne voditeljice posjetili su špilju „Vrelo“ te se vozili elektrobrodom po jezeru Bayer. U Vrbovskom su prisustvovali pučkoj svetkovini „Bundevijada“ - prikazu starih običaja i zanata, izložbi i degustaciji autohtono uzgojene hrane, nastupu kulturno-umjetničkih društava. Među ostalim, nastupile su članice KUD Dubrava - Studentski grad, a svi su plesali i pjevali uz svirku domaćeg benda.

Podružnice Peščenica, Podsljeme i ogranak Matice umirovljenika Peščenica - Savica Šanci organizirale su 10. listopada 2016. iz-

let u Moslavinu. Posjetili su župnu crkvu Sv. Ane i muzej u Osekovu, park prirode Lonjsko polje, a na OPG imanju „Seoski turizam Bistrički“ počastili su se obilnim ručkom i pićem te dobro raspoloženi zaplesali i zapjevali uz domaći tamburaški sastav.

Vrijedno je spomenuti i zajednički osebujni izlet u „srce Slavonije“ - grad Đakovo, u organizaciji podružnice Studentski grad, gdje su posjetili župnu crkvu Svih Svetih ili „Ibrahim - pašinu džamiju“. Također, prošetali su đakovačkim korzom, slikali se uz brončani kip Luke Botića znamenitog đakovačkog književnika, posjetili najznačajniji kulturni spomenik grada Đakova - katedralu, obišli Državnu ergelu konja lipicanaca te posjetili Dom za starije i nemoćne osobe Đakovo. Jednodnevni boravak u Đakovu okončali su pjesmom i plesom u Restoran-pansionu Laguna u središtu Đakova. Tijekom mjeseca listopada podružnica Podsljeme također je organizirala zajednički izlet u Krapinske Toplice, a podružnica Peščenica u Daruvarske Toplice. Oba su izleta bila još jedna prilika za druženje te su zbližila SUH-ovce iz dvaju podružnica. (Ivan Ročić)

KRAŠ - ZAGREB

Harmonika i ples u srcu Gorskog kotara

Kraševi su umirovljenici 23. listopada organizirali cjelodnevni izlet u Vrbovsko - grad koji se nalazi u Gorskom kotaru, smješten na pola puta između Zagreba i Rijeke. Područje grada Vrbovskog obiluje vrijednim sakralnim i kulturno-povijesnim spomenicima, a u samom se središtu nalazi crkva Sv. Ivana Nepomuka - mala „katedrala“ Gorskog kotara. Posjetili su zaštićeni krajolik kanjona Kamačnik, crkvu sv. Ivana Nepomuka i Planinarski dom „Kamačnik“. Umirovljenici Jasna i Jurica Šragalj dočekali su ih ispred crkve s ape-

ritivom, sokom i kolačima. Jurica je preuzeo ulogu vodiča, upoznao ih s poviješću crkve i svojim foto-aparatom objektivno taj događaj. Kako bilježi sve važne događaje, nazivaju ga kroničarom grada Vrbovskog. Veliki je ljubitelj prirode i zanesenjak koji se trudi da objektivom svog foto-aparata zabilježi predivne trenutke i predstavi netaknutu prirodu. Upravo je u Zagrebu, u društvu „Goranin“ postavljena njegova izložba fotografija pod nazivom „Kamačnik“. Najstariji je član puhačkog orkestra DVD Vrbovsko u kojem svira već 62 godine. I supruga Jasna jako je aktivna u udruzi umirovljenika. Po struci je medicinska sestra, te i danas pomaže starijim, bolesnim i nemoćnim osobama.

Nakon šetnje po čistom goranskom zraku nastavili su zajedničko druženje u novoj planinarskoj kući „Kamačnik“. Na kraju ukusnog ručka zasladili su se neizostavnim goranskim specijalitetom - štrudlom od borovica. Uz harmoniku Davora Janoša plesalo se bez prestanka. Sviralo se i pjevalo čak i na samom odlasku. Pokazalo se kako je Gorski kotar lijep u svim godišnjim dobima, a posebice u jesenjim bojama. Još uvijek zelene šume, proplanci i livade išarane žutim, narančastim, smeđim i svim nijansama toplih boja još će dugo ostati u sjećanju Krašovaca. Bilo im je prekrasno i u „Vrbovštanskom raju“, a ljubazni su domaćini na kraju izleta izrazili želju da im ponovo dođu u posjet. (Branka Tomašić Vilfan)

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: Telefon/faks: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Nenad Pejušković

Tisak: GMG GRAF, Sesvete

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. Glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13. Zakona o porezu na promet, oslobođen obveze plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

PULA

Dan starijih osoba uz glazbu i ples

Podružnica SUH-a Pula i ove je godine organizirala druženje povodom Međunarodnog dana starijih osoba, koji se slavi 1. listopada. Članovi podružnice proslavili su ga ipak dan ranije u lijepom ambijentu auto kampa Kažela Medulin u Restoranu Etien. Pozvali su na večeru i ples uz živu glazbu, njihove starije osobe i umirovljenike, jer je SUH Županije Istarske u dogovoru s podružnicama SUH-a Istre proglasio da to nije samo dan starijih osoba, nego i Dan umirovljenika. Stoga, veselje i druženje za sve!

Bilo ih je stotinjak i svi su bili dobro raspoloženi za jelo, piće i plesanje. Ples doprinosi boljem zdravlju svake osobe jer u plesu sudjeluje cijela osoba i, umjesto da razmišlja o negativnim stvarima, misli na pokrete tijela, sluša glazbu, prati ritam... Nakon uživanja u međusobnom druženju, glazbi i plesu raspoloženi su krenuli kućama u kasnim noćnim satima, obećavši sebi i drugima da će takve susrete povremeno ponavljati. *(Bruna Jovanović)*

UMAG

Torta za punoljetnost!

Podružnica SUH-a Umag, koja je pobratimljena s organizacijom sindikata SPI-CGIL Domio Trieste, bila je domaćin 18. susreta s talijanskim kolegama koji je održan 9. rujna u prostorijama Zajednice Talijana „Fulvio Tomizza“ u Umagu. Nakon pozdrava i dobrodošlice od strane predsjednika podružnice Antona Pertota, skupu se obratila predsjednica Zajednice Talijana i dogradonačelnica Grada Umaga Floriana Bassanese-Radin, koja je istaknula nekoliko informacija o Umagu, njegovim građanima i događanjima. Uslijedio je kratki šaljiv skeč, kojeg su priredili članovi Zajednice, a nagrađen je velikim pljeskom. U znak zahvalnosti i pažnje, gosti su Zajednici uručili prigodan poklon, knjigu, „Antiche stampe di Trieste“ (stare slike i razglednice Trsta). Domaćin je gostima ponudio piće dobrodošlice i tradicionalne slastice ovoga kraja.

Izletnici su nakon toga imali slobodno vrijeme za razgled grada, a susret je nastavljen zajedničkim ručkom. U restoranu su dočekani aperitivom i glazbom, a nakon ukusnog jela veselilo se, plesalo i pjevalo.

Središnji događaj, koji je već postao tradicionalan, bio je prezentacija i ponuda svečane torte, koja je bila ukrašena natpisom 18.

STUDENSKI GRAD

aktivnosti

Kaubojski ples za Splićane

Na putovanju prema Termama Krapinske Toplice 16. listopada ove godine članovi splitske udruge SUH-a ugošćeni su u Studentskom gradu. Druženje se odvijalo u prostorima Mjesnog odbora Studentski grad, a mnogi su ga nazvali „uzvratnim susretom“, jer su članovi podružnice Studentski grad ovog ljeta zajedno s kolegama iz Podsljemena posjetili Split, gdje su bili dočekani od članova splitske podružnice. Vrijedne domaćice Studentskog grada ponudile su goste kolačima, kanape sendvičima i raznolikim pićem, a Nada Ročić iz podružnice Podsljeme pravom domaćom rakijom. Plesalo se, pjevalo, pričali su se vicevi, a u njima je, kao i obično, prednjačio voditelj susreta Stevo Živčić. Za prijatelje iz Splita plesna družina Studentski grad pojačana s plesačima Poljanica - Dubec izvela je, danas već možemo nazvati tradicionalni, Kaubojski ples. Oduševljeni domaćinstvom, vedri i raspoloženi umirovljenici splitske udruge SUH-a, vođeni predsjednicom Asjom Tomin, nastavili su putovanje prema svom krajnjem odredištu Krapinskim Toplicama, gdje će u toplom i ljekovitom okruženju uživati narednih deset dana. *(Ivan Ročić)*

NOVI ZAGREB

Teško pobrojati aktivnosti

Podružnica SUH-a Novi Zagreb tijekom ljeta i jeseni svojim je članovima ponudila brojne aktivnosti, prilagođene njihovoj dobi i primanjima. Jednodnevni izleti i druženja u Železnu goru, Gornju Dubravu, Osekovo, te jezero Sabljaci kod Ogulina, bili su popraćeni odličnom atmosferom, glazbom i plesom. Ljeti se išlo u Novi Vinodolski na jednodnevne izlete na more, koji su bili organizirani po povoljnoj cijeni. Članovi podružnice na terapiju i boravak u toplicama odlazili su u Makarsku, Crikvenicu - Thalasso terapija i Banja Vrućicu.

Podružnica je nastavila i sa svojom redovnom aktivnošću - besplatnim mjerenjem tlaka, šećera i masnoće u krvi, koja se organizira jedanput mjesečno. Od edukativnih sadržaja organizirana su korisna predavanja tematski prilagođena umirovljenicima i njihovim potrebama.

Uz sve to, svojim članovima nude povoljne ili besplatne kazališne predstave i koncerte, a posebno se vesele Božićnom koncertu u prosincu ove godine i prigodnom domjenku kojeg već tradicionalno organiziraju za blagdane. *(Ljubica Radović)*

susreta, što je razveselilo učesnike, a veliki broj njih zaželio je to obilježiti fotografijom i ponijeti dio ugođaja za uspomenu.

Prije rezanja i posluživanja torte razmijenjene su želje za nastavak suradnje, te su se tom prilikom skupu obratili predsjednik podružnice Umag, kao i sekretarica SPI za područje Trsta Belle Gianina. Druženje je nastavljeno lutrijom, što je također uobičajeno na zajedničkim susretima. Na kraju su ispratili goste, koji su im zahvalili na ugodno provedenom danu, s željom da se ponovno nađu i zajedno prožive ugodne trenutke. *(Marija Pertot)*

Doktore, ne mogu spavati!

Ponekad pomaže samo nekoliko lijepih stihova za „uspavanku“, opuštajući sadržaj neke emisije ili samo jedno prijateljsko „laku noć“ i pusa unučice. Svatko od nas naći će najbolji način za dobar san, ako to bude mogao. Ako ne, onda su tu „pomagači“ koje nam propiše liječnik

Piše: Biserka Budigam
psihologinja

Odavno pamtim jedan od brojnih stereotipa o starijim ljudima, a taj je da ne mogu dobro i kvalitetno spavati, da se noću često bude i da potom teško ponovno utonu u san, da kratko spavaju (prosječno 4 do 5 sati), da „jedva čekaju da svane“ i da se bude umorni i mrzovoljni. No, to je doista samo jedan od stereotipa, jer prema nekim statistikama, tek 30 posto ljudi doista pati od nesanice i oni zatraže savjet liječnika. Nesanica (lat. insomnia) je češća pojava kod žena, a učestalost se povećava s godinama, no ne možemo je smatrati samo poremećajem (ili bolešću) sna starijih osoba. Individualne razlike su velike - od laganih nesanica do spavanja samo po dva, tri sata tijekom noći.

U posljednje vrijeme u Psihološko savjetovište SUH-a Zagreb došlo je desetak osoba koje su, pored ostalih problema, navodile i probleme spavanja. Istovremeno, poznajem mnogo starijih osoba koje noću gledaju televiziju jer su same zaključile da ne mogu spavati, ili pišu i traže neke podatke po internetu, jer još uvijek rade nešto korisno ili još žele mnogo toga naučiti. Isto tako kažu da ne mogu noću spavati, ali da zato to nadoknade tijekom dana. Oni su zapravo zamijenili „dan za noć“, odnosno tijekom 24 sata odpavaju 5 do 6 sati, što je dovoljno za našu dob. No, sjetimo se ponekad naše „zločeste“ djece (a sada unučadi) koja su isto tako znala zamijeniti „dan za noć“, spavala su po danu, a noću nas budila.

Dakle, ne smijemo zaboraviti da je za našu dob dovoljno 5 do 6 sati kvalitetnog sna. Stoga, ako ste noću spavali samo 4 sata, a onda ste poslije ručka „prilegli“ i odspavali još dva sata, ispunili ste „normu“ za taj dan. Ne zaboravite zbrajati sva spavanja tijekom dana! Ipak, spavanje noću, u „komadu“ 6 ili više sati najbolje je i liječnici ga preporučuju, ali za to treba biti poprilično „discipliniran“ i odoljeti gledanju televizije do kasno u noć.

Nije spavala zbog ovrhe

Pravi uzroci ozbiljne nesanice su zapravo različiti. Najbanalnije su ranije opisane loše navike, ali vrlo

često su to kronične, teške bolesti, buka televizora iz susjedne sobe, zabava kod susjeda ili neka buka izvana. Najteži uzroci su svakodnevna izloženost stresu i previše užurban ritam života. Isto tako moramo odrediti i stupanj poremećaja koji varira od nemogućnosti da zaspimo, kratkog i nekvalitetnog sna s noćnim buđenjima, do napatosti i tjeskobe koje vode neispavanosti, iscrpljenosti i depresiji.

Dvije osobe koje su imale najteže poremećaje sna, koje su bile depresivne i tražile pomoć, bile su „ovršene“. Jedna umirovljenica mi se požalila kako ima malu mirovinu i dug banci od 84.000 eura za kupnju stana. Ona i suprug uzeli su kredit u iznosu od 90.000 eura prije osam godina. Ona je u međuvremenu umirovljena zbog bolesti, a suprug je iznenada umro. Preselila se k majci, a stan iznajmila kako bi mogla živjeti s malom mirovinom od koje joj sada uzimaju 1.000 kuna. Ima nezaposlenu kćerku i osmogodišnjeg unuku, a zet radi i ima skromnu plaću, tako da joj ne mogu pomoći. Teško se razboljela (upravo je završila kemoterapiju!) zbog stresova koje je proživjela, a uzroke nikako ne može riješiti.

Nakon tri godine otišla je u banku da vidi stanje kredita. I opet novi stres! Za osam godina otplate kredita i 10.000 eura pologa, sada joj ostaje još „samo“ 84.000 eura kredita, od ugovorenih 90.000. To ona sama ne može otplatiti, a stan ne može prodati. Ali to nije sve, ima ona još nekih dugova i doista je nemoguće predvidjeti kraj priče. Ipak, živi kvalitetan život, iako uz pomoć lijekova i veliku životnu volju i želju da uspije. Vrijedna i marljiva, izrađuje prekrasne ručne radove i poneki proda. Organizira grupu za izradu i prodaju, a novac ide za donaciju jednoj udruzi koja okuplja žene oboljele od karcinoma dojke.

Druga umirovljenica je zajedno s mužem imala stan, a nakon njegove smrti dio stana je naslijedio mužev vanbračni sin, koji sada traži da mu ona isplati njegov dio prema pravomoćnoj presudi. Sada mora prodati taj stan te za sebe, kćerku i unuka kupiti neki manji.

No hoće li za to biti dovoljno novaca? Očajna je. Naravno da nitko u sličnoj situaciji ne bi imao kvalitetan san.

Mali rituali za bolji san

Ostale žene su uglavnom opterećene obiteljskim problemima: nezaposlenost mladih članova obitelji, kojima su prisiljeni davati veći dio svoje mirovine, poremećeni međusobni odnosi unutar obitelji, od svakodnevnih svađa, do vrijeđanja, pa čak nekoliko puta do manjeg fizičkog napada, omalovažavanja i psihičkog zlostavljanja. Nedostatak sna utječe na cjelokupno dnevno funkcioniranje osobe, smanjuje koncentraciju što dovodi do usporene aktivnosti, slabije kvalitete učinjenog, i znači slabiju kvalitetu života.

Nesanicu možemo klasificirati kao kratkoročnu, povremenu i kroničnu.

Kratkoročna je rezultat, primjerice, djelovanja buke, vremenskih prilika, kao i nuspojava nekih lijekova, a traje od jedne noći do nekoliko tjedana.

Povremena se javlja po dva, do tri dana ali ukoliko se nesanica javlja najmanje tri puta tjedno te traje mjesec dana i dulje, onda govorimo o kroničnoj nesanici. Svakako je potrebno osvijestiti njen uzrok i nastojati spriječiti ponavljanje. U nekim slučajevima, kroničnu nesanicu treba liječiti lijekovima ili psihoterapijom.

Potrebno je svakako mišljenje liječnika. Kod lakših oblika svakako možemo definirati odlazak na spavanje u isto vrijeme, večerati lakši obrok, ne konzumirati kavu, alkohol i nikotin i druge sadržaje koji razbuđuju, kratko spavanje eventualno poslije ručka, prije spavanja popiti biljni čaj, prozračiti prostoriju i provesti i druge, male „rituale“ koji pomažu samo pojedincu koji ih koristi. Ponekad pomaže samo nekoliko lijepih stihova za „uspavanku“, opuštajući sadržaj neke emisije ili samo jedno prijateljsko „laku noć“ i pusa unučice. Svatko od nas naći će najbolji način za dobar san, ako bude to mogao. Ako ne, onda su tu „pomagači“ koje nam propiše liječnik. Laku noć!

Sve ostavio maćehu

Pitanje: Nakon majčine smrti naš otac, premda već u godinama, ponovno se oženio. Sestra i ja nismo imale ništa protiv te ženidbe, jer se o njemu netko morao brinuti. Kako smo imali vlastite obitelji, teško bi mu mogle pružiti potrebnu brigu i nje-gu. Štoviše, maćeha je prema nama bila ljubazna, a prema njemu jako pažljiva. Nažalost, otac je ubrzo umro. Sestra i ja smo očekivale da ćemo s maćehom podijeliti očevu imovinu na jednake dijelove. No, na naše veliko i neugodno iznenađenje, tek poslije očeve smrti saznale smo da je otac s maćehom odmah pri sklapanju braka sklopio ugovor o doživotnom uzdržavanju. Tim je ugovorom otac poslije smrti svu svoju imovinu prenio na maćehu. Smatramo kako bračni drugovi moraju silom zakona jedno drugome pomagati, što uključuje i uzdržavanje potrebitog bračnog druga. Stoga, smatramo da je ugovor o doživotnom uzdržavanju između bračnih drugova protuzakonit jer je suprotan odredbama Obiteljskog zakona. Jesmo li u pravu i kakav je naš položaj u vezi nasljeđivanja očeve imovine? (Z.Lj., Bjelovar)

Odgovor: Na Vašu žalost ne postoji nikakva zakonska prepreka da ugovor o doživotnom uzdržavanju sklope bračni drugovi ili bilo koje dvije osobe koje su dužne zakonski, u slučaju potrebe, jedna drugu uzdržavati. Takav je slučaj sa sklopljenim ugovorom između Vašeg oca i maćeha. Što se tiče Vašeg prava na nasljeđivanje očeve imovine, sklopljen ugovor o doživotnom uzdržavanju isključuje svaku mogućnost nasljeđivanja Vašeg oca, pa čak ne možete tražiti niti nužni dio, premda ste zakonski nasljednici prvog nasljednog reda.

Nedostojan očeve imovine?

Pitanje: Nedavno sam saznao da je moj otac, koji je još uvijek živ, sastavio oporuku kojom je svu svoju znatnu imovinu rasporedio između svoje braće i sestara. Mene je u oporuci isključio iz nasljeđivanja, navodeći da sam se odao nemoralu i rasipničkom životu te da sam nedostojan nasljeđivanja njegove imovine. Istina je da sam u ranijoj mladosti živio razuzdano i družio se s nepoštenim ljudima, pa sam čak bio i sudski gonjen. No, to je sve bilo prije desetak godina. U međuvremenu sam došao pameti, zaposlio se i prestao se družiti sa sumnjivim osobama. S obzirom da je oporuka nedavno načinjena, smatram da me otac nema pravo isključiti iz oporuke jer razlozi za isključenje nisu postojali u trenutku sastavljanja oporuke. Jesam li u pravu? Molim Vas da me uputite što da činim da zaštitim svoje nasljedno pravo. (V.B., Zadar)

Odgovor: Točno je da Zakon o nasljeđivanju predviđa mogućnost isključivanja iz nasljeđivanja nasljednika koji se odao neradu ili nepoštenom životu, a isključenje može biti potpuno ili djelomično. No, važno je napomenuti da razlog za isključenje iz nasljedstva mora postojati u vrijeme sastavljanja oporuke. S obzirom da je oporuka nedavno sačinjena, a da je Vaše ponašanje zbog čega ste isključeni iz nasljeđivanja bilo desetak godina prije, smatram da isključivanje nije pravovaljano. U svakom slučaju, ako odredba o isključenju ne bude promijenjena do očeve smrti, imate pravo na-

kon otvaranja postupka nasljeđivanja podnijeti tužbu radi utvrđivanja opravdanosti isključenja iz nasljeđivanja, kojom ćete dokazati da nije bilo osnove za isključenje iz nasljeđivanja.

Renta umjesto klasičnih usluga

Pitanje: Supruga i ja smo odlučili sklopiti ugovor o doživotnom uzdržavanju s jednom osobom koja nam umjesto pružanja usluga uzdržavanja nudi mjesečnu novčanu rentu za mene i supruga do kraja života. Iznos mjesečne rente u cijelosti pokriva cijenu smještaja u Domu za starije i nemoćne osobe. Zanima nas je li ovakav ugovor o doživotnom uzdržavanju pravno održiv, obzirom da se uzdržavanje daje putem mjesečne rente umjesto klasičnih usluga uzdržavanja? (K.P., Delnice)

Odgovor: Nema nikakvih pravnih prepreka da se sklopi ugovor o doživotnom uzdržavanju u kojem se uzdržavanje daje putem mjesečne novčane rente, uz uvjet da su obje strane suglasne da se uzdržavanje pruža na taj način. Samo Vas upozoravam da pazite da ne potpišete ugovor o dosmrtnom uzdržavanju umjesto ugovora o doživotnom uzdržavanju, jer biste u tom slučaju bili izloženi opasnosti da prenesete svoju imovinu u korist davatelja uzdržavanja, a on prestane s plaćanjem mjesečne rente. Isplata rente je čak transparentnija od pružanja klasičnih usluga uzdržavanja jer se može pratiti ispunjavanje obveze davatelja uzdržavanja, dok je kod klasičnih usluga uzdržavanja teško dokazati kvalitetu i kvantitetu pružanja usluga. Preporučujem Vam da u ugovor stavite odredbu da se mjesečna renta povećava razmjerno cijeni smještaja u Domu za starije i nemoćne osobe.

Moram li platiti porez?

Pitanje: Darovnim ugovorom stric mi je darovao veću nekretninu koja se sastoji od obiteljske kuće i većeg zemljišta. Navedenu nekretninu još nisam prenio na sebe jer nisam platio porez na prihvrat nekretnine. U dilemi sam jesam li uopće obveznik plaćanja tog poreza jer mi je darovatelj vrlo bliski rod. Ako se odlučim upisati kao vlasnik nekretnine u zemljišne knjige, što sve moram učiniti? Osim toga, smeta me što susjed te nekretnine ima pravo njezinog prolaza. Jesam li ja kao novi vlasnik dužan trpjeti to pravo susjeda? (G.F., Đakovo)

Odgovor: Upis uknjižbe prava vlasništva na darovanoj nekretnini nije uvjetovan prethodnim plaćanjem poreza na prihvrat nekretnine nego je zakonska obveza da se u roku od 30 dana, računajući od dana ovjere darovnog ugovora, iznos od 5 posto uplati nadležnoj Poreznoj upravi. Usput, bez obzira što vam je darovatelj stric dužni ste platiti porez na prihvrat nekretnine. jer niste srodnici u prvom nasljednom redu (ne potječete jedan o drugoga). Za upis uknjižbe prava vlasništva darovane nekretnine trebate podnijeti prijedlog za upis, priložiti darovni ugovor (original ili ovjereni prijepis), dokaz o državljanstvu (domovnica, osobna iskaznica ili putovnica) i sudsku pristojbu u iznosu od 250 kuna. Što se tiče nužnog prolaza preko darovane nekretnine, morat ćete s time pričekati dok se ne stekne uvjet za njegovo ukidanje predviđen Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

Odgovara:
Milan Tomić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

NIKOLA STRAŽIČIĆ, PREDSJEDNIK PODRUŽNICE SUH-A MLJET

Načelnice, dajte nam umirovljenički kutak!

Na Mljetu nema zabave niti ikakvih društvenih sadržaja. Ljeti još bude života, ali zimi nema ničega. Mirovine su nam male i nedovoljne za život, ali mi smo se naučili na malo pa se ne žalimo

„Od samog početka borimo se za izgradnju umirovljeničkog doma na Mljetu, ali uzalud. Lokalne vlasti nikada nisu ispunile svoja obećanja. Općina nam je obećala da će osigurati parcelu za gradnju doma i raspisati natječaj za dodjelu privatnom vlasniku. HDZ je već dvije godine na vlasti i još ništa se nije napravilo. Mislim da neću živ dočekati gradnju doma”, ispričao nam je Nikola Stražićić (82), jedan od najstarijih i vrlo aktivnih predsjednika podružnica SUH-a, podrijetlom iz Babinog polja na Mljetu. Na otoku je proveo cijeli svoj život i radni vijek. Sa suprugom Anđelkom ima kćer i sina, a ponosan je i na četvero unučadi, kao i na to da je već treći put postao pradjed. Na čelu je podružnice 20 godina, od njezinog osnutka 1996. godine.

„Moj dobar prijatelj i tadašnji predsjednik podružnice SUH-a Dubrovnik Ivo Sršen inicirao je osnivanje podružnice na Mljetu. Te nam je godine došla pomoć iz Italije. Radilo se o prehrambenim proizvodima, uglavnom riži, koju smo podijelili prvim članovima SUH-a. Tada se upisalo 50-ak ljudi, a broj članova se s godinama samo povećavao”, prisjetio se Nikola i dodao kako su u dvije, tri godine došli do čak 170 članova.

„Sada imamo 101 člana, jer nas stari prirodno napuštaju. Nove pokušavamo pridobiti, no nema ih mnogo. Pretpostavljam da na otoku ima još 50-ak umirovljenika koji nisu naši članovi”, rekao je Nikola koji se na mjestu predsjednika misli još dugo zadržati.

„Na posljednjoj skupštini rekli su mi neka budem predsjednik dokle god ću moći, a ja sam im poručio da ću biti predsjednik sve do smrti”, našalio se Nikola, koji je u mirovinu otišao 1991. godine u 55. godini života. Već je tada imao 40 godina radnog staža. Završio je osnovnu školu na Mljetu, a s 15 godina počeo raditi. Deset godina radio je u Općini Mljet, prvo kao blagajnik, a potom u vojnoj referadi. Kada je Općina ukinuta zaposlio se

kao tajnik škole gdje je proveo punih 30 godina.

„Sa mnom je radila i supruga Anđelka. Ona je podrijetlom iz Šibenika i k meni se doselila na Mljet i zaposlila kao učiteljica”. Ubrzo nakon umirovljenja Nikola se pridružio Sindikatu umirovljenika Hrvatske. Uz vođenje podružnice, član je Predsjedništva Županijskog povjereništava Dubrovačko-neretvanske županije, te predsjednik Nadzornog odbora podružnice SUH-a Dubrovnik.

Iako na Mljetu „službeno” živi 1,088 stanovnika, Nikola tvrdi kako stalno na otoku boravi samo 600 do 700 stanovnika. Prema toj računici svaki je 6. stanovnik otoka ujedno član SUH-a.

„Upisali smo sve koje smo mogli. Tradicija je da gotovo svake Nove godine podijelimo poklon pakete. Općina nam daje novčana sredstva za koja kupimo našim članovima namirnice i ostale potrepštine. Vjerujem da se neki od njih upišu radi toga”, naglasio je Nikola i dodao kako poklon pakete posebno daju najugroženijim i bolesnim članovima. To je jedna od aktivnosti podružnice na koju je posebno ponosan.

„Drugo nam i ne preostaje nego razveseliti ih posjetom i poklonima. Svakome dobro dođe društvo i mala pomoć. Svojim članovima osiguravali smo i besplatne autobusne karte kako bi se vozili po Mljetu, Korčuli i Pelješcu”, rekao je Nikola koji se požalio na uvjete rada.

„Imam 15 sela na Mljetu i teško je bilo što organizirati. Prije smo imali samostalne izlete - dva do tri puta mjesečno išli smo u Neum kako bismo se opskrbili namirnicama u vrijeme krize. Danas na izlete idemo samo s podružnicom SUH-a Dubrovnik”, istaknuo je Nikola i dodao kako mu rad dodatno otežava to što nemaju svoj prostor.

„Teško nam je organizirati sastanke kada se nemamo gdje okupiti. U Općini su nam obećali prostor ali ništa nije učinjeno. Imam samo pisaću mašinu i sve radim od doma”, rekao je Nikola i

dodao kako se umirovljenici koji se zažele druženja okupe u jednom kafiću i zaigraju karte. Tako barem malo zaborave na svoje probleme, koji muče i druge otočane.

„Nema života na Mljetu. Sve je zapušteno, nema više tko raditi, ostali su samo stariji ljudi, a jedina mladost su vatrogasci kojih ima desetak. Nema zabave, niti ikakvih društvenih sadržaja. Ljeti još bude života, ali zimi nema ničega. Mirovine su nam male i nedovoljne za život, ali mi smo se naučili na malo, pa se ne žalimo”, naglasio je Nikola i dodao kako je umirovljenicima problem i to što su im djeca otišla, pa ih posjećuju samo vikendom, jer povratna karta Dubrovnik-Mljet iznosi oko 200 kuna.

„Bilo bi dobro da se Mljećane oslobodi plaćanja te karte. Mladima je skupo doći u posjet roditeljima, pa rjeđe vidamo i unuke. Srećom, meni sin dolazi često, a kćer živi na Mljetu”, rekao je Nikola i ponovio kako je najveći problem nepostojanje doma za umirovljenike, pa za nemoćne brine samo jedna patronažna sestra.”

Mljet je pod vlast Rimljana došao 167. godine pr. n. e. Sada je pod vlašću HDZ-a. O načelniku Đivi Marketu Nikola ima samo riječi hvale. A imat će i bolje, kad dobiju prostor za rad i druženje. Mljetu fali umirovljenički kutak.

„Babino polje je sada pustoš, a 1950-ih godina je bilo jedno od najnaseljenijih sela u Dubrovačko-neretvanskoj županiji”, požalio se Nikola. Kako je nedavno prisustvovao 15. Skupštini SUH-a u Zagrebu prepun je dojмова, ali ima i prigovora.

„Skupština je bila odlična, iako je bilo neslaganja. No, da je bilo više vremena za raspravu svakako bih spomenuo kako sam u ovih 20 godina razočaran time da naša podružnica još uvijek nema svoj prostor i da nemam gdje staviti papire”, naglasio je Nikola kojem se na Skupštini najviše svidio zbor i Kaubojski ples.

„Svi su bili za 5! Drago mi je što sam došao jer mi je to možda posljednji dolazak na Skupštinu. Naišao sam na drage kolege, a za neke nisam niti znao da su članovi SUH-a”, zaključio je Nikola Stražićić.

Maja Šubarić Mahmuljin